

ASI

A S S E M B L Y S U P P O R T I N I T I A T I V E

Newsletter

Aralık 2003, No 09

osce
Mission in Kosovo

- Güney - Doğu Avrupa Parlamentoları Sarayevó'da buluştu
- Üç parlamento Kosova Meclisi'ni destekliyor
- Ayrımcılığa karşı Kanun görüşülüyor

Editörden

3 Ekim 2003 Sarayova'da olağanüstü bir manzaraydı. Güney-Doğu Avrupa Parlamento üyeleri, Avusturya- Macaristan Velihtı Franz Ferdinand'ın 1914 yılında hayata gözlerini yumduğu "Konak" residensiyonunda bir araya geldiler. Birinci Dünya Savaşından önce kendisine yapılan saldırı çok önemli bir olayı oluşturmaktaydı. Yaklaşık 90 yıl sonra, aynı yerde, Viyana'dan Sofya'ya ve Tiran'dan Belgrad'a kadar tüm yörelerin parlamento üyeleri sosyal - ekonomik kalkınma ve fakirliğin azaltılmasına ilişkin ortak sorunları tartışmak erejıyla bir araya geldiler.

Prof. Daci başkanlığındaki Kosova delegasyonu, diğer 10 parlamentodaki meslektaşlarıyla görüşme fırsatını yakaladı. AGİT tarafından düzenlenen ve Kosova ile Sırbistan meclis üyelerinin de dahil oldukları bu multi-lateral konferansta, özel komisyonlar dahilinde, uzman ve teknik düzeyde tertiplenen seminerlerde çalışmalar düzenlendi. Bu bültendeki yazılar sözü geçen konferans ile ilgili daha fazla bilgi vermekle birlikte bu konferansın sonuçlarına ilişkin bilgiler sunmaktadır. Ayrıca, Kosova parlamento üyelerinin pratik konular hakkında yöredeki meslektaşlarıyla doğrudan doğruya daha çok diyaloga girmeleri gereksinimine de işaret edilmektedir.

Bu, bu yılın son ASI bülteni olduğuna göre, Avrupa İmar Ajansı (EAR) tarafından finanse edilen üç parlamentonun destek programı sunumu gibi Meclis içerisindeki çeşitli kapasite yapılanması etkinliklerine ilişkin bilgileri bulabilirsiniz. Aynı zamanda Meclis üyeleriyle yapılan söyleşilere yerin verilmesi yanı sıra Meclis Eğitim Komisyonu ile beraber Almanya ziyaretine giden Eğitim Bakanı ile söyleşi de yayınlanmaktadır.

AGİT Demokratikleşme Bölümü ve Meclis'i Destek İnisiyatifi (ASI) çerçevesindeki tüm partnör örgütler Meclisin güçlendirilmesine katkıda bulunmak amacıyla çaba harcamaktadırlar. Bu bültende bu konuya ilişkin haberlere de yer verilmektedir. Bülten ile ilgili düşüncelerinizi bizim için çok değerlidir.

Franklin De Vrieze,
Meclis Destek İnisiyatifi Koordinatörü.

Friedhelm ve Rita, size teşekkürü borçluyuz!

Kosova'da iki buçuk yıl süren azimli ve başarılı çalışmalarından sonra Dr. Friedhelm Frischenschlager Avusturya'ya dönüyor. Avusturya'nın eski Savunma Bakanı ve Avrupa Parlamentosu eski üyesi olan Dr. Frischenschlager, ilk sırada Politik Partiler Bölüm Başkanı olarak ve daha sonra Demokratikleşme Bölümü Müdürü olarak Kosova AGİT Misyonu çalışmalarına büyük bir katkıda bulundu. Aynı zamanda, Kosova Meclisi çerçevesindeki gelişmeleri yakından izleyerek, Meclis Destek İnisiyatifi (ASI) çalışmalarını da cesaretlendirmiştir.

Rita Taphorn da Kosova'dan ayrılıyor. İlk önce Seçimler Bölümü'nde ve daha sonra AGİT Misyonu Demokratikleşme Bölümü Merkezi Meclis Destek Ekibi çerçevesinde üç yıldan çok çalıştı. Büyük bir enerji ve çalışma hevesiyle Meclis üyeleri ve personeliyle toplantıları kolaylaştırarak çeşitli parlamentolar, vakıflar ve çeşitli ülke ofisleriyle işbirliğinin yapılmasına katkısını sundu. Meclis Destek İnisiyatifi'nin (ASI) temel gücünü oluşturup Meclis üyeleri ve personeli tarafından saygıyla karşılanmıştır.

Friedhelm ve Rita, katkılarınızdan dolayı size çok teşekkür ederiz. Önümüzdeki yıllar içerisinde etkinliklerinizde bol şanslar dileriz. İlerde de Kosova'yı tekrar ziyaret edeceğinizi ümit ederiz.

Üç parlamento Kosova Meclisini destekliyor

Avrupa İmar Ajansının (AİA) Kosova Meclisine ait 18 aylık destek programı bir süre önce uygulanmaya başladı. French Assemblée Nationale (Fransa Millet Meclisi), Alman Bundestagı ve Belçika Chambre des Représentants (Belçika Temsilciler Konseyi) tarafından bu üç ülke parlamentolarından oluşan konsorsyum, Institut International de Paris La Défense (Paris Uluslararası Savunma Enstitüsü) de katılarak bu programın gerçekleşmesini üstlendi. Fransa Kamu Hukuk Profesörü, Sayın Nicolas Maziau başkanlığında olan uzmanlar ekibi geçenlerde çalışmalara başladı. Bu fırsatla ASI, Nicolas Maziau ile olduğu gibi ekip üyeleri olan, Alman Bundestagı Eski Personel Şefi Sayın Alfred Drescher ve Landtag of North-Rhine-Westfalia eski Genel Sekreteri Profesör Heinrich Grosse-Sender ile bir konuşmada bulundu.

David Buerstedde, Kosova AGİT Misyonu Politik İlişkiler Ofisi.

Prof. Maziau, ilk önce bize bu projeyi gerçekleştirecek olan ekip hakkında bir şeyler söyler misiniz?

Nicolas Maziau: Ekip, ekip liderinden-başkanından, üç kilitsel uzmandan oluşmaktadır. Onlardan ikisi bugün bizimle bulunmaktadır, üçüncü üye ise Belçika Temsilciler Konseyi Chambre des Représentants eski üyesi Sayın Peter Vanhoutte tüm tedarik ve lojistik konuları görevleriyle görevlendirilmiştir. Ekipte iki yerel idari asistan, iki çevirmen ve Kosova yasa-masının Avrupa standartlarına uyup uymadığını kontrol edecek olan bir yerel yasal uzman bulunmaktadır. Bunun yanı sıra biz aynı zamanda uluslar arası ve yerel uzmanlarla da daha kısa süre beraber çalışacağız.

Danışacağınız yerel uzmanlar ve uluslar arası uzmanlar kimler olacaktır?

N.M.: Akademik çevrelerden ve toplumun diğer sektörlerinden yerel uzmanları belirlemeye çalışmaktayız. Amacımız Meclise sadece

kaliteli deneyimlerimizi ve görüşlerimizi aktarmak değildir; Meclisin Kosova sivil toplumu ile bağlarını sürdürüp geliştireceğinden de emin olmalıyız. Uluslararası uzmanlarında söz iken belirtilmesi gerekir ki, bu projenin gerçekleştirilmesine katılan uzmanların tümü genelde bu projenin gerçekleştirilmesine katılan üç parlamento uzmanlarından oluşan sivil memurlardan oluştuğunun belirtilmesi önemlidir. Avrupa Birliği tarafından sık sık gerçekleştirilmekte olan programlarda olduğu gibi, onların bu örnekte özel danışman olmadıkları olgusundan hareket ederek bunun Meclis üyeleri ve görevli personel arasında değişik bir yaklaşım ve ilişkileri getirecektir. Bu uzmanlar geldikleri ülkelerdeki enstitüler ile sıkı temas içindeler. Böyle bir olgu ise, Mecliste görevli olan personelin görüşlerden yararlanmasını olduğu gibi proje tamamlandıktan sonra bile ilişkilerin sürdürülmesine yardım edecektir. Görevleri kısa süreli olacak uzmanların ilgili enstitü-

Prof. Nicolas Maziau

lerine güzel hatıralarla ve Kosova ile onun Meclisine karşı güzel sempatiyle besleyerek döneceklerine inanıyorum.

Temsil etmekte olduğunuz parlamento konsorsyumu Güney Doğu Avrupa ya da diğer yerlerle bu çeşit çalışmalar ile ilgili herhangi bir tecrübesi var mıdır?

N.M. Evet, vardır. 1996 yılında Fransız Assemblée Nationale (Fransa Millet Meclisi) ilk defa olarak buna benzer AB yardım programına katıldı. Aynı za-

manda Rusya'nın Duması ile olduğu gibi Alman Bundestagı ve İspanya Cámara de los Diputados ile işbirliğinde bulundu. Son yıllar içerisinde çok sayıda buna benzer multilateral girişimler gerçekleşti.

Şimdiye kadar neler yaptınız?

N.M.: Şimdiye kadar tertiplediğimiz danışma toplantıları yerli ve uluslar arası çevrelerin çıkarmada idi. Bu zaman dilimi içerisinde bizimle çalışmaya büyük heves bağlamış olmaları ve şimdiye kadar bize sunmuş oldukları destek için biz son derece memnunuz. Çalışmalarımız süresinde bize rehberlik yapacak Danışma Kurulu'nun oluşturulması da bizi mutlu kılmaktadır.

Danışma Kurulunda kimler var?

N.M.: Kurul, AİA (EAR) temsilcileri, Avrupa Dairesi ve Konsorsyum üyeleri tarafından oluşturulmaktadır. Parlamentodan, Meclis Baş-

kanlığını Prof. Fatmir Sejdiu, Meclis Sekreterliğini ise Sayın Yusuf Demaj temsil etmektedir. Danışma Kurulu bu projenin gerçekleşmesini gözden geçirmek amacıyla her üç ay toplanacaktır.

Destek programının temel hedefleri nelerdir?

N.M.: Meclis dairelerinin onanımı yanı sıra, program, Sekreterlik Departmanlarına teknik yardım sunmaktadır. Administrasyon Departmanında yardım personel, bütçe ve tedarik etkinliklerine sunulurken, Hukuk İşleri Departmanı çerçevesinde ise Ağlaşma Dairesine ve Komisyonları Destek Bölümüne yönelecektir. Daha başka sözlerle yürürlükteki kurallar ve Meclis iç tüzüklerinin bi tekrar gözden geçirilmesiyle yasaların çıkarılması sürecinin iyileşip daha başarılı olması ve aynı zamanda Meclis'in idari ve bütçe özerkliğinin artırılması hedeflenmektedir.

Alfred Drescher: Fonksiyonel demokratik bir sistemin işlenmesi için, kanunları çıkaran millet meclisinin yönetimden (hükümetten)

bağımsızlığının son derece önemli olduğunu vurgulamak isterdim. Bu, Meclis Sekreterliği personelinin eğitimine de aittir. Her saygın Meclis, kendi personelinin kendi kurallarına göre eğitmek ister.

Meclisin iç kurallarındaki değişimler Çalışma Yönetmenliği'nin de değişmesine neden olacak mı?

Heinrich Grosse-Sender: Çalışma Yönetmenliği, her Meclisin çalışmasında kilitsele önem taşımaktadır. Parlamento pratiğinin gelişmesiyle, zaman zaman onların düzenlenmesi - ayarlanması gerekir. Son yıllar içerisinde Meclis Çalışma Yönetmenliği yüzünden hararetli tartışmaların yürütüldüğünü biliyoruz. Biz bu tartışmaların bir parçası olmadık ve taraf tutmayı istemedik, ama fonksiyonelliği açısından uygun olan yorumları yapacağız.

Çalışma Yönetmenliği siyasi bir meseleye dönüştü. Hasas olan diğer siyasi konular hakkında da öğütte bulunmanızı gerekebilir. Böyle durumda nasıl davranırdınız?

N.M.: Bizim görevimiz politik değil, teknik destek sunmaktan ibarettir. Önceden hazırlanmış özel gündem sıramız yok. Görevimiz, Meclis çalışmalarının gelişmesine yardım etmektir. Tabii ki bizim öğütümüz üzere alınacak olan herhangi

bir karar, istenmediği halde siyasi bir konuya dönüşebilir. Gönülümüze yakın olan bir konu vardır ve ilerde bu konu leyhinde önemli bazı politik kararların alınmasını destekleyeceğiz. Avrupa Birliği tarafından geliştirilmiş bir sürü kuralları içeren acquis communautaire ile yasama sürecinin uyum içinde olması gerekir. Avrupa Birliğine katılmak isteyen tüm yerlerin bunu tanımaları ve uygulamaları istenmektedir.

Bir kanun önerisinin acquis çizgisinde olması için kanun taslağı teslim edildiği andan itibaren Hükümete düşen bir sorumluluk değil midir?

H.G-S.: Tabii, kanun tasarısını Hükümet önerirse, ilerde Avrupa'ya olası katılımın gerçekleşmesi istenirse o zaman onun görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi gereksinimi şimdiye kadar sıkça vurgulanmıştı. Daha sonraları size verilecek olan bilgilerden de göreceğiniz gibi AİA (EAR), Başbakanlık Dairesine sunulduğu destek programı çerçevesinde acquis'in izlenmesi ve uygulanması gereği sürekli vurgulamaktadır. Yasaların hazırlanmasıyla ilgili tüm girişimlerde Hükümet ile işbirliğinin sürdürülmesi için bu kilitsele önem taşımaktadır. Buna rağmen su-

nulan tasanların Mecliste kanunlara dönüştüklerinden hareket ederek tüm gerekli yardımların sunulması için biz burada hazır bekleyeceğiz. Aynı zamanda Cinsiyet Eşitliği Kanun Tasarısı örneğinde olduğu gibi, Meclis'in kendi yasalarını daha sık önermesi örnekleriyle karşılacağımızı da umut ediyoruz.

Hükümet ile işbirliği kendine göre bir konuyu oluşturmaktadır. Meclisin UNMIK ile ilişkilerini nasıl değerlendirmektensiniz?

N.M.: Bu alandaki durumu iyileşmesi için ihtiyacın olduğu ayan görülmektedir. Ama bu daha çok bizim sınırlı etkimiz dışında olan siyasi bir sorundur. Başbakanın Dairesindeki AİA - EAR Destek Ekibiyle birlikte biz, yasaların hazırlanmasında rol alan tüm enstitüler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde çalışacağız. Yasaların çıkartılması sürecinde UNMIK'in müdahale edebileceği örnekler ve zaman hakkında Hükümetin ayan ve net bilgileri olmalıdır.

Gelecek yıl düzenlenecek olan seçimler sizin destek programınızı nasıl etkileyecektir? Herhangi bir zorluk öngörüyor musunuz?

H.G-S.: Meclis üyelerinin seçim kampanyasında meşgul olmaları bize tek güçlük yaratabilecek olandır, öyle ki seçimlerden önceki dönemde onlarla çalışmak pek mümkün olmayacaktır. Diğer yandan seçim dönemi, Sekreterlik personeli ile daha yakından çalışma olanağı sağlayacaktır. Bundan başka seçimler, yeni seçilecek olan Meclisin hizmetlerini ilerleten Meclis Sekreterliğini hesaba katması ile ilgili düşünceleri ve çabaları odaklaştıracaktır. Seçimlerden sonra yeni seçilmiş olan Meclis üyelerine ait giriş kursunu ve oryantasyon rehberini hazırlayacağız - böylece seçimlerin, planlama sürecimizin bir parçası olduğunu göreceksiniz. Projemizin büyük avantajların-

dan biri de onun gelecek yıl düzenlenecek olan seçimlerden sonra da devam etmesidir.

ASİ yardımıyla koordine edilmiş olan diğer örgütler Meclisin çalışmaya başlamasından beri yönetici bir destek vermiş bulunmaktadırlar. Etkinliklerinizin ASİ çabalarına tamamlayıcı olmasını nasıl sağlayabilirsiniz?

N.M.: Son yıllar içerisinde ASİ büyük çalışmalar yaptı ve biz bu girişime katılan örgütlerin görgüleri ve enstitü hafızasından çok kazançlı çıktık. Şimdi biz sadece görgü teatisi için değil ortak projeleri geliştirmek için düzenli esaslar üzere ASİ müzakerelerine - tartışmalarına katılmaktayız.

Prof. Heinrich Grosse-Sender ve Sayın Alfred Drescher

EĞİTİM KOMİSYONU ALMANYA'YI ZİYARET ETTİ

Yetkililerin ve sorumlulukların UNMIK'ten yerel yetkililere devredilmesi nedeniyle Konrad Adenauer Vakfı (KAV) Kosova'ya öğüt verme ve uzmanlık yardımı sunmaya ilişkin kendi eğitim programını genişletti. 20-27 Eylül 2003 tarihleri arasında Berlin'e bir haftalık bir ziyarette bulunmaları amacıyla Parlamento'nun Eğitim, Bilim ve Teknoloji Komisyonu üyeleri, Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanı Sayın Recep Osmani ve Meclis Başkanı Profesör Necat Daci davet edilerek bu dönüşüm süreci KAV tarafından desteklendi.

Dr. Bernhard Lamers, Konrad Adenauer Vakfı, Yöresel Daire Başkanı

Her toplumun daha da gelişmesinin en önemli sektörleri arasında eğitim ve öğretimi gelmektedir. Bu önemli alan artık yetkili Bakan ve Kosova Meclisi yetkisine verilmiş bir durumdadır. Almanya'daki KAV Uzmanları ve sözü geçen bu eğitim programının hedefi, parlamento komisyonlarının, Bakanlar ve Meclis Başkanının, Almanya'nın çeşitli uzmanları ve değişik politik parti siyasetçileriyle görüşüp fikir değiş tokuşunda bulunmaları sayesinde, yönetim ve yasama güçleri arasındaki karşılıklı ilişkiler hakkında bilgi edinmeleriydi. Katılımcılar, aynı zamanda Almanya eğitim sistemi alanındaki gerçekler ve tartışmalardan bilgi edinme olanağında idi.

Giriş raporları, eğitim siyaseti ve eğitim siyaseti örgütlenme yapıları ile ilgili tartışmaların yapılması için iyi bir zemini oluşturdu. Üniversite öğrencisinin kişiliğini geliştirecek bir eğitim ve öğretimin önemi vurgulandı. "Bologna Dekla-

rasyonuna" göre üniversite eğitiminin Avrupalılaştırılmasına, tüm Avrupa'da büyük önem verilmektedir. Doğu Almanya sosyalist eğitim sisteminin modern sisteme dönüştürülmesinde yeni eğitim yapılarının gelişiminde Hükümet ve Parlamento'ya özel önem verilmiştir. Thüringen Eyaleti Bilimler Bakanı profesör Schipanski ve eski UNMIK Eğitim, Okullar ve Üniversiteler temsilcisi Sayın Steffie Lamers, pratik politik görüşmeler hakkında bilgi sundular.

Bu ziyaret sırasında, eğitim enstitülerine ziyaretlerin yapılması ve Alman eğitim sisteminde var olan pratik gelişmeler, sorunlar ve edinilen görüşler hakkında öğretmen ve müdürlerle fikir değiş tokuşunun yapılmasını da içeriyordu. Yabancı çocukların Alman okul sistemine entegrasyonu veya öğrenciler arasında görülen sorunlu durumlar gibi bileşik sorunlar da ele alınıp incelendi. Gençlerin mesleki okullara hazırlanmalarına ilişkin

'ikili Sistem' adını taşıyan ve pratik ve okul eğitimini bir araya alan incelikli bir sunum tartışıldı. Meclis üyeleri herhalde, 12 değişik ülkeden 15 çocuğun banış içinde beraberce Almanca'yı öğrendikleri ilk okul dersine yapmış oldukları ziyareti unutmayacaklardır.

Dresden Teknik Üniversitesi ve Berlin Ad- lershof Tekno-

loji Merkezi'ne yapılan ziyaret ile program tamamlandı. Buna benzer bir merkezin Priştine'de de yapılması planlaştırıldı. Katılımcıların büyük bir bölümü ilk defa olarak Berlin'i ziyaret etmekteydi. Bazı Meclis üyelerinin eğitim alanında çalışmaları dolay ziyaretin içeriği - uzmanlık ve pratiğin birleştirilmesi - çok pozitif ve ürün vericiydi. Alman görüşlerine dayanarak, multi etnik kenti olan Berlin'deki özel durum ve entegrasyon istemleri bugün Kosova'da çözümlenmesi gereken konular için faydalı bir laboratuvar'a dönüştü.

Programın başarılı bir şekilde gerçekleşmesi, Kosova'daki eğitim alanında öğütler vermesi, seminerler düzenlemesi ve diyalog programlarını sürdürmesi doğrultusunda Konrad Adenauer Vakfını cesaretlendirmektedir.

Meclis üyeleri diğerleri arasında çok sayıda siyasetçiyle görüşüp konuşma fırsatını buldular. Almanya'da politik gelişmeler hakkında bilgi edinmek ve Kosova'nın geleceğine ilişkin uluslar arası topluluğu tarafından siyasi beklentilerini belirtmek amacıyla, parlamento üyeleri, diğerleri arasında, Kristian Demokratik Partisi (CDU) temsilcileri Peter Hin-

tze, Peter Weiss ve Dr. Pflueger ile görüşme fırsatını buldular. Dış İşleri Bakanlığı'na yapılan ziyaret, Almanya ile Kosova temsilcileri arasında yoğun diyalogun sürdürülmesi olanağını sundu.

Meclis üyeleri diğerleri arasında çok sayıda siyasetçiyle görüşüp konuşma fırsatını buldular. Almanya'da politik gelişmeler hakkında bilgi edinmek ve Kosova'nın geleceğine ilişkin uluslar arası topluluğu tarafından siyasi beklentilerini belirtmek amacıyla, parlamento üyeleri, diğerleri arasında, Kristian Demokratik Partisi (CDU) temsilcileri Peter Hin-

Eğitim sektöründe kalitenin sağlanması ve reformların başlatılması

Sayın Rexhep Osmani (LDK) Kosova Hükümeti Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanıdır. Kendisi on yıldan çok eğitim alanında çaba harçayan kültürel kişilerden biridir. Onu değişik bir ortamda bakanlık kabinesinde ziyaret ettik. Yapacağı çok işleri vardı. İlk sırada eğitimdeki reformları hızlandırıp uzun yıllar süren ırk ayrımının neden olduğu entelektüel zararları telafi etmek; ikincisi de Bakanlığında var olan tüm topluluklar tarafından kendini tanıtır sevdirme.

Edita Bucaj ve Rita Taphorn, AGİT

S. Sayın Osmani, Almanya'ya yapmış olduğunuz son ziyaretinizin önemi nedir? Orada elde etmiş olduğunuz görüşlerinizi Kosova'da nasıl uygulamaktasınız?

C. 17 - 27 Eylül tarihleri arasında Almanya'yı ziyaret edip Kosova için çok önemli bir toplantı olan Avrupa bakanlarının yüksek eğitime değin konferansa katıldık. Gözlemci sıfatıyla olmasına rağmen Kosova ilk defa olarak yüksek düzeyde olan böyle bir konferansa katıldı.

2005 yılında Norveç'in Bergen kentinde düzenlenecek olan konferansta Kosova, Bologna Süreci'nin (Üniversite sistemini reform eden) tam üyesi olarak kabul edilecektir. Bu sürecin üyesi olmak -yüksek eğitimde kaliteyi sağlamak - ve Priştine Üniversitesinde reformların başlatılması için standartları yerine getirmek amacıyla çaba harçacaktır.

Aşağı Saxonya (Almanya) parlamentosu önünde: Sayın Venera Lluje, Eğitim Bakanı; Sayın Rexhep Osmani, Eğitim Bakanı; Sayın. Juergen Gansauer, Aşağı Saxonya Parlamentosu başkanı; Prof. Nexhat Daci, Kosova Meclis Başkanı; Sayın. Rita Taphorn, AGİT; ve Sayın. Zoja Osmani, Kosova Meclisi

Almanya'ya yapılan bu ziyaret Alman Konrad Adenauer Vakfı tarafından örgütlenip AGİT tarafından desteklendi. Meclisin Eğitim, Bilim ve Teknoloji Komisyonu ve Meclis Başkanı Profesör Daci ile birlikte ben Alman Bundestağı ve Dış İşleri Bakanlığını ziyaret eden delegasyonun bir parçasıyım. Almanya'da çeşitli parlamento üyeleriyle olduğu gibi Alman eğitim sistemi hakkında konuşan eğitim uzmanlarıyla görüşme fırsatını yakaladık. Bu, Meclis Komisyonları ve bizim Bakanlığımız için çok faydalıydı. Çünkü böylece Almanların eğitim sisteminde karşılaşmakta oldukları problemlerle, sorunlarla, ve edinmiş oldukları görgülerle tanışmamız için iyi bir fırsattı.

Aşağı Saxony Bölgesel Parlamento Başkanı'nın daveti üzere profesör Daci ve ben Hanover'de, eğitim alanında somut destek projelerini tartışarak çeşitli toplantılarda bulunduk.

S. Bakanlık eğitim ile ilgili ayan siyasete sahip midir? Tüm topluluklar ve tüm düzeyler ona dahil midir?

C. Bakanlığın 2003-2007 dönemine ait olan gelişme

stratejisi vardır ve bu strateji programlar, kitaplar, öğretmenlerin eğitimi gibi değişik bölümlerde uygulanıp, tüm düzeylerde ve Kosova'da var olan tüm etnik grupları için eğitim sisteminin geliştirilmesi doğrultusunda çalışılmaktadır.

S. Bu, Kuzey Mitroviça Üniversitesi'nde de uygulanacak mıdır?

C. Paralel strüktürlerde çalışmakta olan Sırp azınlığı dışında tüm azınlıkların sisteme entegre edilmeleri ve bakanlığın saptadığı gelişmeleri ve öğretim programlarını kabul etmeleri gerekir. AGİT'in son raporunda belirtildiği üzere kuzey Mitroviça'da paralel sistemler hala çalışmaktadır ve çok sayıda soruna neden olmaktadır.

S. Bunu gerçekleştirmek otoritesi ve yetkisine sahip olduğu göz önünde bulundurularak, Bakanlık bu soruna yaklaşım gösterecek midir?

C. Bakanlık UNMIK, Meclis ve hükümet tarafından siyasi düzeyde çözümlenmesi gereken problemlere yaklaşamaz. Bakanlık, Sırp topluluğu da dahil olmak üzere topluluklara

yardım etmek için katkısını sunmaya çalıştı. Ama onlar bizimle irtibat kurmayı veya Eğitim Bakanlığı yetkilerini tanımak istemiyorlar. Öyle ki sizi tanımayan birine yardım sunmanız zordur.

S. O zaman bu girişimin öncüsü kim olmalıdır? Bu çabaların sarfedilmesinde Bakanlık olarak sizin rolünüz nedir?

C. Bu strüktürlerin faaliyetinde olmasını durduracak olan hem Birleşmiş Milletlerin en yüksek enstitüleri, hemde Sırp Hükümetinin görevi olmalıdır. Bakanlık, tümünün bu sisteme bağlanmaları için koşulları yaratmıştır. Maaşları ödülüzoruz. Dört dil üzere (Arnavutça, Boşnakça, Sırpça ve Türkçe) olmak üzere ders plan ve programı derlenmiştir. Bakanlık hizmetleri sunmakta ama maaşlar dışında Sırp azınlığı bunu kabul etmiyor.

S. Ama, Sırp topluluğu kendi dilleri üzere kitapların olmadığından yakınmaktadır? Bakanlık ne kadar bir süre içerisinde kendilerine kitapları sağlayabilir?

A. Kitaplar ders plan ve programlarından önce sağ-

lanamaz. Biz ders plan ve programını derledik ve şimdi onların bize metinleri, tekstleri sağlamalarına değin duyuruyu açtık ve bekliyoruz. Kitaplar Kosova'da hazırlanabilir ama tarih, edebiyat ve onların kültürel kimliği için önemli olan derslere ait kitaplar kendi dillerinde olmak üzere diğer ülkelerden temin edilebilir.

S. Kosova tarih kitaplarının değişmesi istenirken dışardan gelen kitapları nasıl kullanabilirler?

C. Bu konuyu kendi çıkarları için medya abarttı. Biz Avrupa Konseyi tarafından saptanan ölçütler esasınca tarih kitaplarında değişikliklerin yapılmasını veya etkileyici ve nefret konuşmaları olmadan yeni tarih kitaplarını yapmalarını ruhunda etkinlik gösterdik. Tüm bunlar bizim için geçerlidir. Medyadaki ifadelere karşı olarak biz, sadece Kosova Arnavutları çocukları için değil, Kosova'da yaşamakta olan tüm azınlıklar çocukları için tarih ders kitaplarındaki dilin nasıl olması gerektiğini saptayacağız.

S. Kosova Hükümeti ile Eğitim Bakanlığı arasın-

daki ilişkiler nasıldır?

C. Kosova Hükümeti çalışmalarını yekvücutlu bir şekilde sürdürmektedir. Bu bir koalisyon hükümetidir ve şimdiye kadar büyük problemlerimiz yoktu ve düşünceme göre iyi bir çalışma işbirliğine sahibiz. Son zamanlarda diyalog ile ilgili gerginliğin olmasına rağmen bu Başbakan için de geçerlidir. Bakanlığın çalışmaya başlamasından hemen sonra bazı siyasi danışmanların müdahale ettikleri gibi Başbakan müdahale etmemektedir. Kendisi, Başbakan Dairesinin değil, Bakan ve Bakanlığın eğitim alanı için sorumlu olduğunun farkına vardı.

S. Dünya Bankası ve "Kosova Eğitimcilerinin Gelişme Projesi"nden , KEGP verilen donasyonların odağı neydi?

C. Dünya Bankası 4.5 milyon \$ bağışladı ve bu araçlardan 10 okul yararlandı. Okula gitmenin cesaretlendirilmesine değin pilot proje sona erdi. KEGP, projeyi 2007 yılına kadar sürdüreceklarını, 4.5 milyon \$ değerindeki tutarın büyük bir bölümünün Kosova'ya ve geri kalan bölümünün ise Sırbistan'a ait olacağını açıkladılar.

“Kosova Ceza Kanunu, Güney Doğu Avrupa için bir modeldir”

Mahkeme, Yasama ve Anayasal Çerçeve Komisyonu Başkanı Arsim Bayrami ile söyleşi

Söyleşi gerçekleştiren: Edmond Efendija, UDE ve Franklin De Vrieze, AGT

Sayın Bayrami, Başkanlığı yaptığınız Komisyonun yasama sürecindeki rolü nedir ve, o, görevini yerine getiriyor mu?

Mahkeme, Yasama ve Anayasal Çerçeve konuları Komisyonu'nun temel görevi, Kosova Meclisi tarafından kabul edilen kanunların Anayasaya uygun olup olmadığını gözden geçirip bu kanunların Avrupa standartlarına ne kadar uyup uymadığını kontrol etmektir. Öyle ki ilk önce onaylanan kanunların Anayasal Çerçeve ile uyuşup uyuşmadığını kontrol edip uluslararası standartlarını yerine getirip getirmediikleri ile ilgili yüzeysel bir kontrolden geçiriyoruz.

Kosova Avrupa'ya üye olmayı hedeflediğine göre, önümüzdeki yıllar içerisinde Meclisin en önemli görevinden biri kabul edilmiş olan kanunların Avrupa standartlarına ya da AB'nin "Acquis Communautaire" uymasını sağlamaktır. Edindiğimiz izlenimlerimize göre şimdiye kadar bu gerçekleşmedi. Diğer yandan Hükümetin de her durumda

böyle bir denetleme yapılmadığı görülmektedir. Kosova kanunlarının AB kanunlarıyla uyumlaştırılmasında Meclisin "garantör" rolünü siz nasıl tanımlıyorsunuz?

Kosova kanunlarının Avrupa standartlarına dayalı olup olmadığı ile ilgili yapılmış olduğumuz kontrollere rağmen, düşünceme göre, uluslararası uzmanlardan yardıma hâlâ ihtiyacımız vardır. Yasama alanında Avrupa standartları hakkında eğitime ve talimatlara ihtiyaç duyduğumuz yüzünden, uzmanlar, bu kanunların ve diğer belgelerin Avrupa standartlarına uyup uymadığını değerlendirmek amacıyla Yasama Komisyonuna, Hükümete ve Meclise yardım edecektir. Avrupa İmar Ajansı tarafından başlatılan girişimi selamlıyor, onun, Kosova Meclisi'nin Avrupa kanunları ile bütünlüklü olarak uyumlu olan kanunları kabul etmesine yardım ederek Kosova'nın Avrupa ülkeleri üyesi olması sürecini hızlandıracağına inanıyorum.

Ceza Kanunu ve Ceza Prosedürüne değin Kanun ilan edildi. Onların görüşülmesi esnasında Meclis önemli bir katkıda bulundu. Bu kanunlara bağlı olarak hangi konuları en önemli olarak saymaktasınız? Bu iki kanunda yeni ve ilerici öğeler nelerdir?

Düşünceme göre, Ceza Kanunu ve Ceza Prosedürüne değin Kanun olduğu gibi, yerli ve uluslararası uzmanların işbirliğinin yüksek düzeyde olduğu kanunlar, Kosova Meclisi'nin şimdiye kadar kabul etmiş olduğu en önemli kanunları arasında yer almaktadır. Bu kanunlarda söz iken belirtilmesi gereken en önemli şey şudur: Kosova ilk defa olarak Ceza Prosedürü Kanununa sahip olmuştur. Diğer yandan Ceza Kanunu eski kanunlarda yer alan tüm ideolojik elemanlardan serbest olan Güney-Doğu Avrupanın gerçek modeli olmayı hedefleyen bir kanundur. Ümit ediyorum ki onu yerine getirmeye başlamakla adliyenin daha iyi çalışması esaslarını yaratmış olacaktır.

Kosova Geçici Özyönetim Enstitülerinin, Anayasal Çerçeve'nin değişmesi ile ilgili önerileri hazırladıkları bilinmektedir. Sizin Komisyonunuz bir çalışma grubu oluşturdu, diğer yandan galiba Hükümet de aynı şeyi yapmaktadır. Meclis ile Hükümet girişimleri arasındaki ilişkiler nasıl bir düzeydedir? Herhangi bir koordinasyon planlaştırıldı mı? Değiştirilmesi planlanan noktalar nelerdir ve bunların ne zamana kadar gerçekleşmesi beklenebilir?

Kosova Meclisi'nin, Anayasal Çerçeve'de değişmelerin yapılmasına ilişkin girişimde bulunduğu bilinen bir gerçektir ve düşünceme göre bu girişim bütünlüklü olarak yasal bir girişimdir ve Anayasal Çerçeve'ye dayalıdır. Bu, UNMIK'e meydan okuma çabası ya da UNMIK yetkilerinin kayıtsız şartsız üstlenme girişimi değildir, Kosova Meclisi'nin UNMIK ile diyalogu başlatmasına ilişkin ciddi bir teklif olmakla birlikte yetkilerin yavaş yavaş Kosova enstitülerine aktarılması için anayasal bir

esasin oluşturulmasıdır, diyebilirim. Diğer yandan Anayasada yapılacak değişimler, 1244 no'lu Rezolüsyon ve Anayasal Çerçeve ile uyumludur. Bunlar daha geçlerde Kosovalıların, Kosova'nın nihayi statüsünün tanımlanması için hazır olmalarını sağlayacaktır. Anayasal reformda söz iken, düşünce göre, o, üç ana hedefe ulaşmaya çalışmaktadır. "İlk önce sadece 5.bölümde öngörülen sorumlulukların değil, nihayi statüs hakkında önyargı içeren ve içermeyen sorumlulukları içine alan 8. bölümdeki yetkilerin aktarılmasına ilişkin anayasal esasların oluşturulması. İkinci hedef, statüsten önce standartları gerçekleştirmede Kosova enstitülerinin ilerleme kaydetmeleri için olanakların sağlanması. Düşünce göre şu anda sahip olduğumuz sınırlı yetkiler ileriye doğru yürümemize mani olmaktadır. Yeni yetkiler, özellikle standartları ne şekilde eyleme koymamız gerektiği ile ilgili fikire sahip olduğumuz şu anda standartların yerine getirilmesi doğrultusunda daha hızlı yürümemizi sağlayacaktır. Böylece saptanacak olan bir zaman çerçevesi içerisinde standartların yerine getirilmesi doğrultusunda ilerlemenin kaydedilmesi için Meclis ile Hükümete düşen görevler ve sorumluluklar paylaşılacaktır."

Bu girişimi UNMIK temsilcileri yedekle karşıladı. Bununla ilgili gelecekteki gelişmeleri nasıl görüyorsunuz?

Düşünce göre UNMIK'in bu işe sıcak bakmamasının nedeni, Kosova enstitülerinin, tüm saklanmış yetkileri tek yanlı olarak almaya istemesi korkusundan ileri gelmektedir. Önceden de belirttiğim gibi Anayasa Çerçeve'deki her değişim, önce UNMIK'te tartışılacaktır. Çünkü değişimler için GSÖT karar vereceğine göre, UNMIK'in bu süreçte karşı pragmatik bir yaklaşımı olacağına inanıyorum. Bilindiği gibi şimdiye kadar yerine getirilen görevler yanı sıra UNMIK, etkili ve hakiki bir idare için sorumlu olmakla birlikte nihayi çözümün bulunmasına ilişkin süreçlerin kolaylaşması ve hızlandırılması doğrultusunda sorumludur. İnanıyorum ki Anayasada yapılan bu değişimler uluslararası administrasyon sürecini üçüncü safhaya, dağa doğrusu nihayi safhaya götürecektir. İşte bu yüzden UNMIK ile işbirliğimizi sürdürüp tamamen gereksiz olan anlaşmazlıklardan ve gerginliklerden sakınmamız gerekir.

Kosova Ceza Kodu ve Ceza Prosedürü Kodu Veb sitesi şudur:
www.unmikonline.org/regulations/2003/re2003_25.pdf

Hollanda'ya çalışma ziyareti

Doğu - Batı Parlamento Pratikleri Projesi (EWPPP), 18 - 23 Ekim 2003 tarihleri arasında Kosova Meclisi delegasyonunun Hollanda ziyaretini örgütledi

Sadık İdrizi, "Diğer Topluluklar"Parlamento Grubu sözcüsü

Tüm parlamento grupları temsilcilerinden oluşan delegasyon, Kosova Meclisi'ni destekleyen "Parlamento Demokrasisi Görüşleri ve Teknikleri" adlı DBPPP programı çerçevesinde, Hollanda Parlamentosu ve Hükümetini ziyaret etti.

Kosova Parlamentosu üyelerini şimdiki ve eski Parlamento ve Senato üyeleri karşıladı. Toplam olarak dört toplantı süresince parlamento sistemi ile ilgili çok sayıda kilit konular görüşüldü. Bu, Hollanda ile Kosova parlamento sistemleri arasındaki kıyaslama ve parlamentoda partilerin temsili, çalışmaların şeffaflığı ve parlamentoda görülen eksiklik ve yetersizliklerin ele alınması için bir fırsattı.

Kosova Parlamentosu üyeleri, aynı zamanda, Hollanda Temsilciler Meclisi toplantısına katılarak, uzun bir parlamento geleneğine sahip olan parlamentonun nasıl çalıştığını görme olanğını yakaladı.

Bundan sonra Hollanda Senatosunu ziyaret edip, Senatör Eimert van Middelkoop ve bir grup parlamento

gazetecileriyle görüşme fırsatında bulundular.

Kosova delegasyonu, Hollanda Parlamentosu Temsilcileri Meclisi Başkanı Francois W. Weisglas ile de görüştü. Delegasyon, Hollanda Dış İşleri Bakanlığını ziyaret ederek Güney-Doğu Avrupa ve Doğu Avrupa departmanı müdürü Jan-Lucas van Hoorn, ile görüşmeler yaptı.

Bu ziyareti tertipleyen DBPPP (EWPPP), Avrupa Kültür Vakfı ve Ford Vakfının ortak girişimi üzere 1990 yılında kurulmuştu. Amacı, Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinde olduğu gibi eski Sovyetler Birliği'nde yeni

kurulmuş olan parlamentolara destek sunmaktır.

DBPPP (EWPPP) örgütlenme prosedürlerini ve siyasi konuları demokratik bir şekilde yerine getirme-gercekleştirme amacıyla parlamentolara yardımcı bulunmak için yerel parlamentolar ile işbirliği yaparak programları geliştirip gerçekleştirmektedir. Geçiş safhasında bulunan yirmiden çok ülke parlamentosu bu projeye dahil edilmiştir.

Bu özel proje için araçlar Hollanda Dış İşleri Bakanlığı tarafından sağlanmıştır ve 2005 yılı süresince de devam edecektir.

Kosova delegasyonunun tüm üyeleri bu ziyaretin çok başarılı ve değerli olduğu görüşünü paylaştılar. Bu projenin devamı olarak 2004 yılı ilkbayarı aylarında, Hollanda Parlamentosu delegasyonu Kosova'yı ziyaret edecektir. 2004 yılı sonbahar aylarında Kosova Meclisinden oluşacak bir delegasyonun demokrasiye geçiş safhasında bulunan bazı ülkeleri ziyaret etmeleri planlanmıştır bulunmadır.

Parlamentolar: Vatandaşların temsilcileri

Güney-Doğu Avrupa Parlamentoları 2-4 Ekim 2003 tarihleri arasında Sarayovada bir araya geldi. Ortak gelişme konularının ele alındığı bu toplantıda politikaların belirlenmesi tartışmalarına bu yasama organlarının ne şekilde katılabilecekleri konusu el alındı. AGİT'in birkaç misyonu ve kimi enstitüler tarafından örgütlenen bu bölgesel konferansta ele alınan konu, insani ve ekonomik gelişimin gözden geçirilmesinde parlamentoların rolü ve yönetimin sorumluluğun izlenmesi yollarının belirlenmesiydi.

Sven Lindholm, Kosova AGİT Misyonu sözcüsü vekili

"Demokratik bir şekilde seçilmiş olan parlamento üyesi, vatandaşın vekili olması yanı sıra, hükümetin meşruluğunun, gücünün ve başarısının da bir bekçisidir", dedi AGİT Bosna Hersek Misyonu Şefi ve konferans evsahibi Büyükelçi Robert Beecroft.

Bu rolü gerçekleştirirken parlamento üyeleri sadece ortak sorunlara çözüm bulmakla değil, yörede gerginliği azaltmak için yapıcı bir rolü üstlenerek diğer hükümetlerle irtibat kurma girişimlerinde bulunabilirler.

Ekonomik kalkınma/fakirliğin azaltılması

Güney Doğu Avrupa büyük potansiyele sahip olan dinamik bir alandır. O, ekonomik, toplumsal ve yapısal değişim safhasından geçmektedir. Dünya Bankası etütlerine göre bunun yöre gelişimine negatif bir etkisi vardı.

"Ortaklaşa olarak sahip olduğumuz şeylerimiz ortak sorunlar, ortak çatışmalarımız ve ortak tarihimizdir,"

dedi Sırbistan Cumhuriyeti Halk Meclisi üyesi ve onun Fakirliği Önleme Kurulu üyesi Nataşa Miloyeviç.

"Fakirliğimiz yüzünden şu veya bu şekilde birbirimize dayanmak zorundayız."

Neden buna parlamentolar katılmalıdır? Parlamentoların yapabilecekleri ve yapmaları gerekenler arasında uçurum varken, fakirlik sosyal bir sorun olacaktır. Bu sadece ekonomik değil, aynı zamanda insanların çıkarından olan bir meseledir.

Sarayova Konferansında yöreyi etkileyen çok sayıda konular görüşüldü. Fakirliğin Önlenmesi Stratejisi Sürecine (İng.kıs.:FASS) özel dikkat sunuldu. Bu, parlamento üyelerinin, sivil toplumun ve gelişme part-nörleri olarak özel sektörün geniş katılımını gerektiren, fakirliğin azaltılması stratejisine çok yönlü bir yaklaşımdır.

Fakirliğe karşı savaşta hem Sırbistan hem de Arnavutluk uzun süreli planlar geliştirmeye başladılar. Ama

onun bütçeye yansımaları gözönünde bulundurularak stratejilerin daha gerçekçi olmaları sorunun özünü oluşturmaktadır.

"İlk adım startejinin bütçeye nasıl dahil edilip ondan sonra gerçekleşmesinin incelenmesidir," dedi Arnavutluk Cumhuriyeti parlamento üyesi ve Ekonomi, Maliye ve Özelleştirme Kurulu üyesi Robert Ceku. "Gerekli olan finansi araçlar temin edilmeden bu stratejinin suya düşeceğinin farkındayız."

Hükümet-parlamento ilişkileri, özel yatırımların desteklenmesinde parlamentonun rolü ve onların siyasi forum ve kanunu koyanlar olarak rolleriyle ilgili çok sayıda paralel seminer düzenlendi. Seminerler, insan kaynakları, ekonomik gelişme ve fakirliğin azaltılması konuları üzere uzmanlar tarafından sunuldu.

Kosova'nın geleceği

Parlamento Konferansı, Kosova Meclisi delegasyonunun tüm komşu ülkelerin parlamento üyeleri ile eşit

düzeyde görüşmeleri için bir fırsat idi. Kosova'nın sekiz üyeden oluşan çok partili heyetini Kosova Meclis Başkanı Prof Necat Daci yönetti.

Bütçe Komisyonu Başkanı Haki Shatri, sosyal güvenlik sisteminin gelişmesi amaçlanırken Kosova'nın ekonomik dönüşümünde edinilen görgüleri aktararak önemli katkısını sundu. Onun bu katkısı, diğerleri arasında, Sırbistan parlamento üyeleri ile yoğun tartışmaların yürütülmesine neden oldu.

Kosova delegasyonu, tüm bölgede güncel olan insancıl ve ekonomik kalkınma politikaları ve vatandaşın pratik sorunları üstünde fikir değiş tokuşunda bulunma fırsatından yararlandı.

"Birbirimizle tanışıp bir tür işbirliği şekillerini kurarak ekonomik ve toplumsal alanda karşılaştığımız sorunları öğrenme fırsatımız oldu, dedi Shatri. Delegasyon Kosova'ya döndükten sonra kendisinin Meclise bu görüşmeler hakkında bilgi vereceğini ve Kosova'nın bu konuda bir eylem planını

tasarlamasını önereceğini beyan etti. Bu tür görüşmelerin gelecekte de sürdürülmesi gerektiğini de belirtti.

Yöresel Boyut

Tartışmalar süresince de belirtildiği gibi, yörenin uzun süreli güvenliği ve gelişimi birbirine bağlıdır. Yöresel işbirliği sosyal ve ekonomik siyasetin anlaşılmasını kolaylaştırmaya başlamakta- dır, çünkü buna benzer konular ortak tutumları gerektirmektedir.

"İlk önce bizzat kendi aramızda ortak ağı kurmalıyız - ilk sırada parlamento üyeleri ve hükümet temsilcilerinden - çünkü görgüler aynıdır, ama piyasanın genişliği ile piyasanın gelişimi arasında farklar görülmektedir," dedi Nataşa Miloyeviç.

Konferansa katılan parlamento üyeleri ekonomi, fakirliğin azaltılması, çevre, sağlık korunumu, enerji ve diğer konular üzere girişimlerin paylaşılmasıyla bölgesel işbirliğinin daha da

geliştirilmesi konusunda aynı görüşü paylaştılar. Eski Yugoslavya Cumhuriyeti Makedonya parlamento üyesi Angel Dimitrova'ya göre bu 'Ders öğrenilmiştir': "Bu, dönüşüm safhasından geçen ülkelerin görgüleri bizim için çok faydalı olacağına göre yö-

resel işbirliğinden kazançlı çıkacağımıza inanıyorum." Yöresel işbirliği zaruri olan bir şeydir. Parlamentolar daha iyi yaşamayı tasarlamak için görgüleri paylaşarak ve yöresel düzeyde ortak sosyal ve ekonomik konularla uğraşarak daha kazançlı çıkabilir. Başkala-

rından öğrenmek hiçbir zaman çok değildir.

AGİT PERSPEKTİFİ

Sarayova Konferansı, AGİT'in insancıl boyut hazırlığını ekonomik ve çevre boyutu ile birleştirdi. Konferans, seçilmiş olan parlamento üyelerine enstitüsel

desteğin güçlendirilmesine yardım ederek onların siyasi seçenekler tartışmalarına katılmaları kapasitesini artırma olanağını sağladı.

Bosna Herseg AGİT Misyonu, Sırbistan ve Karadağ AGİT Misyonu, Kosova AGİT Misyonu ve Arnavutluk'ta AGİT Varlığı şu anda

parlamentolarla kapasite yapılanması projelerini yerine getirmektedirler.

Bu Misyonlar olduğu gibi AGİT'in Üsküp Spillover Misyonu, parlamento çalışmalarına artan desteği olduğu gibi bilateral ve yöresel parlamento toplantılarını ve diğer parlamento

destek programlarını cesaretlendirerek izleme girişimlerini hazırlamaktadır.

Bundan başka, Demokratik Enstitüler ve İnsan Hakları Dairesi (İng.kıs.:ODIHR) parlamento üyelerine insan boyutları konuları üzere uzmanlık yardımı sunmaya hazır olduklarını belirttiler.

SONUÇ

Konferansın sonunda, Kosova AGİT Misyonu Başkanı Büyükelçi Pascal Fieschi, konferans sonuçlarını özetleyerek örgütleyicilerin ifadelerini takdim etti.

"Güney Doğu Avrupa ortak konuları ve hedefleri paylaştığı zaman yöresel işbirliğinin yapılması olanaklıdır," dedi Büyükelçi Fieschi. "Bu forum, parlamento üyelerinin yöredeki sorunları görüşüp çözmeleri doğrultusunda daha fazla çaba harcamaları için bir adımı daha oluşturmaktadır."

Konferanstan edinilen görüşlerin yöresel parlamentoların diyalogu güçlendirmelerine, işbirliğini geliştirmelerine ve yöre için önemli olan insancıl ve ekonomik gelişimini anlamalarına yardım edeceğini ümit ediyoruz.

"Fakirliğe karşı yürütülecek mücadelede politik konsensusa ihtiyaç var"

2-4 Ekim 2003 tarihleri arasında düzenlenen Sarayova Konferansına sadece Kosova Meclisi üyeleri değil, Arnavutluk, Makedonya, Romanya, Slovenya, Sırbistan ile Karadağ ve Bosna Hersek parlamento üyeleri katıldı.

Zylfije Hundozi, AAK, Sarayova Konferansı Delegasyonu üyesi

Tüm bu devletler dönüşüm (tranzisyon) safhasından geçmişler. Bu yüzden de onların parlamentolarının genel kurul toplantılarında olduğu gibi çalışma gruplarında da gerçekleştirmiş oldukları etkinlikleri hakkında daha fazla bilgi edinme fırsatını yakalamıştık. Özellikle onların fakirliğe karşı nasıl savaştıklarını ve fakirliğin azaltılması için geliştirmiş oldukları stratejileri hakkında daha fazla bilgi edinmemiz bizim açımızdan çok yararlı oldu. Slovenya, dönüşüm safhasını başarıyla tamamlamıştı. Bağımsız bir devleti kurduktan sonra işsizliği azaltmaya ve özelleştirme sürecini tamamlamaya başladılar.

Konferansta yürütülen tartışmalar sırasında, fakirlik düzeyinin azaltılması strateji ve siyasetinin gözlemlenmesi amacıyla Parlamentoların sivil toplum ile daha sıkı işbirliğinde bulunmaları gereği belirtildi. Uygulanan siyasetin başarılı olup olmadığını ve fakirliğin azaltılması doğru -

Itusunda olduğunu saptamak için parlamentoların yönetim organlarını kontrol etmesi gerekir.

Çalışma gruplarında olan diğer katılımcılar Kosova Meclisi ve Hükümetin fakirliğe karşı yürütmüş oldukları ortak etkinlikleri çerçevesinde, çıkartılacak olan kanunlar yoluyla Kosova'daki sosyal durumu bir yere kadar düzeltme olanağında olabilecekleri hakkında bilgi verdik. Bundan başka, Konferansa

katılanları ekonomik katılma ve güvenliğe değin uzun süreli stratejilerimizi hazırlarken Kosova'nın belirlenmemiş olan statüsü yüzünden karşılaşmakta olduğumuz zorluklarla tanıştık.

Haha hızlı bir birleşme için yapılan yöresel işbirliği ve harcanan çabalar fakirliğe karşı sürekli savaşım vermemizi kolaylaştırmaktadır. Böylelikle rüşvet, insan alım satımı ve HIV/AIDS gibi olumsuzluklara

karşı savaşım vermemiz daha kolay olmaktadır.

Tartışmalar açık bir hava içerisinde gerçekleşti. Piyasa ekonomisi reformlarının yerine getirilmesi, uygun moneter ve fiskal siyasetine sahip olan demokratik enstitülerin kurulması, yabancı yatırımları garanti edecek olan kanunların kabul edilmesi olduğu gibi, yörenin Avrupa - Atlantik struktürlerine daha fazla katılması amacıyla parlamento temsilcilerinin siyasi oybirliğine varılması gerektiğini ve uluslararası standartlarının gerçekleştirilmesi gereğinde katılımcılar uzlaşmaya vardı. Ekonomik gelişme ile fakirliğe karşı savaşımın birbirlerine sıkı bir şekilde bağlı olduğu ve bunların hukuk devleti ve iyi bir idareye önemli ölçüde bağlı olduğu sonucuna varıldı.

Konferans başarılı bir şekilde geçti. Yöresel işbirliğinin geliştirilmesi ve Parlamentoların rolünün güçlendirilmesi doğrultusunda AGİT'in sunmuş olduğu yardımı takdirle karşılamaktayız.

Meclis'te son gelişmeler

Son iki ay içerisinde Kosova Meclisi'nde yoğun tartışmalar düzenlendi. Önemli girişimler başlatılarak kararlar alındı ve Kosova toplumu için hayati önem taşıyan kanunlar getirildi. Devamda, 2003 yılının Eylül ortasından Kasım ayı ortasına kadar Meclis'teki son gelişmelere ilişkin bir değerlendirme getirilmektedir.

Franklin De Vriete

Priştine-Belgrad diyalogu Meclis'te tartışıldı

Priştine ile Belgrad arasında pratik konuların görüşülmesi ile ilgili doğrudan doğruya görüşmelerin yapılmasına ilişkin Selanik'te düzenlenen AB-Balkan Zirvesinde kararın alınmasından sonra (Haziran 2003), yeni Genel Sekreter Özel Temsilcisi (GSÖT) Harri Holkeri, 14 Ekim 2003 tarihinde Viyana'da böyle bir görüşmenin yapılması ile ilgili danışmaları başlattı. Kosova Geçici Özyönetim Enstitülerinin(GÖE) diyaloga katılmaları haftalarca süren yoğun tartışmalara neden oldu.

Ağustos ayından başlayarak Başbakan Bayram Recepti, Belgrad ile görüşmelerin Meclis kararı alınmadan ve görüşmelerin başlaması konusunda bir konsensus sağlanmada başlayamayacağı görüşünü savundu. 15 Eylül'de yaptığı bir konuşmasında şunları ileri sürdü: "İleride Priştine ile Belgrad arasında yapılacak diyalogun gerçek tehlikesi diyalogun kendisinden ileri gelmez; böyle

Meclis Başkanı Prof. Nexhat Daci, pratik konular üzere yapılan diyaloga ilişkin 14 Ekim 2003 tarihinde Viyana'da düzenlenen açılış toplantısından sonra basına açıklama yaparken. Yanında Kosova Başkanı Dr. Ibrahim Rugova.

bir şey Kosova'da bölünmelere yol açarak diyalog konusunda iç konsensüsün olmayışı tehlikesinden kaynaklanır".

2 Ekim tarihinde Meclise hitaben konuşan Başbakan, Meclisin onayı alınmadan böyle bir görüşmeye Hükümetin katılmayacağını tekrar hatırlattı. Kosova Demokratik Birliği (LDK) Parlamento Grubu Başkanı

Sayın Sabri Hamiti, Kosova enstitüleri temsilcilerinin "tüm komşu ülkeler ile" diyalogun yapılmasını daha önce de desteklediklerini hatırlatarak, Meclisin diyaloga karşı bir tavır alması için hiç bir neden olmadığını hatırlattı. Diyaloga ilgili gündem sırasının bazı hasas maddelerinin GÖE yetkisinde olmadığını da hatırlattı. Kosova Demokratik

Partisi (PDK) Parlamento Grubu adına konuşan Sayın Arsim Bayrami, bu zamanın diyalog için isabetli olup olmadığını sordu. Kosova Geleceği İttifakı (AAK) adına konuşan Sayın Ramuş Haradinay, eşit esaslar üzere diyalogun sürdürülebilmesi için, Meclisin bağımsızlığı ilan etmesi gerektiğini önerdi. Kosovalı Arnavut meslektaşlarının

ortaya attıkları görüşlerine karşı gelerek, Geri Dönüş Koalisyonu (KP) Parlamento Grubu başkanı Sayın Dragiša Krstović, GÖE ile Sırbistan Karadağ Unionu arasındaki müzakerelerin Kosova'da interetrik ilişkilerin ve yaşam koşullarının gelişmesi için gerçek bir şansı oluşturduğunu ileri sürdü. Diğer Topluluklar (DT) parlamento grubu adına konuşan Sayın Sadik Idrizi, bu grubun, diyalogda çoğunluğun görüşlerini destekleyeceğini, fakat diyalogun yapıldığı takdirde DT'nin de uygun bir şekilde temsil edilmek istediğini belirtti. Bu tartışmayla ilgili hiç bir sonuç getirilmedi.

8 Ekim tarihinde 'Beşler Grubunu' oluşturan beş ülke dairesi temsilcileri ve GSÖT arasında Başkan Rugova, Başbakan Recepti, Meclis Başkanı Daci, AAK lideri Haradinaj ve PDK lideri Thaci ile beş saat süren bir toplantı yapıldı. Kosova Arnavut liderleri daha fazla yetkilerin aktarılması önerisini olduğu gibi diyalogu desteklemenin önkoşulu olan ilgili Bakanlıkların

kurulması önerisini sundular. Ama, diyalog ile ilgili hiçbir karar getirilmedi. Diyaloga katılım ile ilgili razılığın alınmasına değin diplomatik baskı artırılarak, Avrupa'nın bir parçası olmak isterse Kosova'nın tüm komşularla konuşması gereğine işaret edildi. GSÖT, Belgrad ile diyalog için Meclis'ten razılığın alınmasının mecburi olmadığını ileri sürerken, Başbakan Reçepi (PDK) Hükümetin diyaloga katılması için Meclis'ten onayın alınması gereksinimini vurgulamayı sürdürdü. Kosova Meclisi 9 Ekim tarihinde düzenlenecek olan genel kurul toplantısının gündem sırasına Priştine-Belgrad diyalogunu tartışmalara dahil etmediği yüzünden, PDK Parlamento Grubu Başkanı Arsim Bayrami bu konunun gündeme alınmasını önerdi. Öneri gereken oy sayısını alamadığı yüzünden, Meclis sıralı yasama çalışmalarını sürdürdü.

10 Ekim tarihinde Kosova Başkanı Ibrahim Rugova konuşmalara katılmaya pozitif bir cevap verdi. Diğer Kosova liderlerinin müzakerelere katılmalarına ilişkin yoğun çabalar başarısız geçti. Böylece Kosova delegasyonu bu müzakerelere hükümet temsilcisi olmadan gitti. Viyana'ya giden Kosova delegasyonunu yö-

neten Başkan Rugova'ya Meclis Başkanı Necat Datsi eşlik etti.

Diyalog planlaştırıldığı gibi 14 Ekim tarihinde Viyana'da düzenlendi. Priştine delegasyonu iki kişiden oluşurken Belgrad delegasyonu Başbakan Zivkoviç ve Başbakan yardımcısı Çoviç'ten ibaretti. Her iki delegasyon Kosova'daki durum hakkında değişik açıklamalar yaparken, GSÖT dört gündem sırası maddelerini tartışmak için çalışma gruplarının Kasım ayına kadar kurulacaklarını bildirdi. Gündem sırasını oluşturacak olan noktalar şunlardır: enerji, ulaşım ve iletişim, kayıp kişiler ve YDO ve mültecilerin geri dönmeleri.

Meclis, KMB Komutanı Agim Çeku'nun hapsedilmesini reddetti

22 Ekim 2003 tarihinde, Sırbistan'ın Niş kentinde çalışmalarını sürdüren öyle denilen 'Priştine İl Mahkemesi' tarafından yayınlanan uluslar arası tutuklama emri üzere, Slovenya polisi, Kosova Muhafız Birlikleri (KMB) Komutanı Agim Çeku'yu tutukladı. GSÖT Holkeri, Slovenya Dışişleri Bakanı ile telefon görüşmesi yaparak, böyle bir tutuklama emrinin illegal bir şekilde faaliyetlerini sürdüren bir mah-

keme tarafından alındığı için onun yasalara aykır olduğunu belirttikten sonra, General Çeku, 23 Ekim tarihinin erken saatlerinde serbest bırakıldı.

Aynı gün Kosova Meclisi, Geri Dönüş Koalisyonu (KP) ve Kosova Halk Hareketi (LPK) dışında Meclisteki tüm partilerin desteğini alarak formal bir ifade yayınladı. Yayımlanmış olduğu ifade, Meclis, Çeku'nun tutuklanmasıyla ilgili Slovenya enstitüleri tarafından alınan eylemleri eleştirerek, Sırp enstitüleri ve Sırp paralel adliye enstitüleri tarafından hazırlanmış olan ve Kosova yurttaşlarına karşı yapılabilecek olan tüm tutuklamaları ve mahkeme kararlarını reddetmektedir. İfadede Kosova'da var olan uluslararası enstitülerin olduğu gibi INTERPOL ve EUROPOL'un bu çeşit tutuklama emirlerini ve kararları tanımamaları istenmekteydi. İfadede aynı zamanda, Kosova'da paralel enstitülerin ortadan kaldırılması doğrultusunda GSÖT'in acil önlemler alması da istenmekteydi. Genel kurul tartışmalarında, Kosova'da var olan paralel enstitülerin çalışmasına değin AGİT'in son raporuna da değinildi.

Anayasal Çerçeve değişiklikleri desteklendi

30 Ekim 2003 tarihinde düzenlenen Meclis genel kurulu

Sağlık Bakanı Sayın Resmiye Mumcu, Meclis'e Tıp Ürünleri ve Tıbbi Gereçler Kanun Tasarısı ve Sağlık Kanun Tasarısını sundu.

toplantısında, Anayasal Çerçeve'de değişikliklerin yapılmasına ilişkin sonuçları hazırlayacak bir Meclis gubunun oluşmasına yeşil ışık yakıldı. Böyle bir girişimi ileri sürenler bu tür değişikliklerin yapılması sonucunu yetkilerin daha süratli bir şekilde transfer edileceğini, bunların arasında Anayasal Çerçeve'nin 8. bölümünde yer alan yetkilerin ve GSÖT yetkisinde olan korunmuş hakların da transfer edilmesinin yer aldığını savundular. Verilecek yeni yetkiler sayesinde, standartların yerine getirilmesinde Geçici Enstitülerin daha başarılı olmasını sağlayacağını, dolayısıyla da bu şekilde kendi mandatını gerçekleştirmekte UNMIK'e

yardımcı olacağı ileri sürüldü. Öte yandan, bu çalışma grubunda yapılacak olan çalışmalar, final statüsün sağlanmasında da yardımcı olacaktı. Meclis'in Mahkeme, Yasama ve Anayasal Çerçeve Komisyonu Başkanı Sayın Arsim Bayrami "Anayasal Çerçeve'de değişikliklerin yapılması süreci Kosova Enstitüleri'nin UNMIK'e yönelik meşru ve yapıcı bir tekliftir, ve bu öneri onun görevlerini yerine getirmesine yardım edi-

ci niteliktedir". "Geri dönüş Koalisyonu" (KP) dışındaki tüm parlamento grupları böyle bir girişimi desteklediler. UNMIK ise bu girişimi yedekle karşıladığını ifade etti.

Birkaç yasa görüşülüp onaylandı

Son iki ay içerisinde Kosova Meclisi birkaç kanunu görüşüp onayladı. Bazı kanunlar, aşağıda verilen tarihlerde ikinci kez görüşüldü. Aşağıda getirilen kanunlar arasında tarihleri yazılmayan olanlar ilk görüşmede kabul edilmişlerdir, ancak Kasım ayı ortalarından beri Meclisin ilgili Komisyonlarında görüşülme safhasında bulunmaktadır. Bu

kanunlar şunlardır: İşte Güvenlik ve İşçilerin Sağlık Korunumu Kanunu (09.10.2003), Kamu Tedarik Kanunu (11.09.2003), Çalışmaktan Aciz Kişilerin Emeklilik Kanunu (06.11.2003), Sağlık Ürün ve Teçhizat Kanunu, Saniter Müfettiş Kanunu (06.11.2003), Kamu Maliye ve Muhasebe İşletmeciliği Kanunu'nu Değiştirilmesine ait Kanun (23.10.2003), Pestisid Kanunu (16.10.2003), Posta Hizmetleri Kanunu (09.10.2003), Sporlara ait Kanun Tasansı, Cinsiyet Eşitliği Kanun Tasansı, Kadastro Kanun Tasansı, Diskriminasyona Karşı Kanun Tasansı, Sağlık Kanun Tasansı

Cinsiyet Eşitliği Kanun Tasansı görüşüldü

23 Ekim 2003 tarihinde ilk celsede esasta kabul edilen Cinsiyet Eşitliği Kanun Tasansı, halihazırda birkaç komisyonda görüşülmektedir. Bu kanun tasansı ile ilgili önaraçıklamalarda bulunurken, Cinsiyet Eşitliği Komisyon Başkanı Bayan Melihate Tirmkoli (LDK) önaraçıklamalarda bulunurken, Kosova iç struktürleri girşimiyle

Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Başkanı Sayın Melihate Tirmkoli, Kosova Meclisi tarafından hazırlanan konuya ilişkin ilk Kanun Tasansı'na sundu.

hazırlanan bu yasanın, aynı zamanda Kosova'da cinsiyet meselelerini ele alan ilk kanunu oluşturduğunun altını çizdi. Görüşülmeye sunulmadan önce çok sayıda yerli ve yabancı örgüt yasa metni ile ilgili kendi görüşlerini ileri sürerek bu kanunun yasama ve içerik açısından daha zengin olmasına katkıları sunmuşlardır.

Onaylanan kanunlar „Geridönüş Koalisyonu” tarafından itiraz edildi

Anayasal Çerçeve ile öngörülen prosedürden hareket eden „Geridönüş Koalisyon” Parlamento Grubu, sunduğu

önergelerde, onaylanan kanunların (veya onlardaki bazı hükümlerin) onların topluluklarının hayati çıkarlarına ters düştüğü için itirazda bulundular. Yasayı hazırlayan tarafın (Hükümetin) yanıtını aldıktan sonra, özel bir panelin oluşturulmasını Başkanlık önerdi. Sözü geçen panelde yasayı hazırlayan taraf, onu itiraz eden taraf ve UNMIK yer alacaktır.

Son zamanlarda Resmi Belgelere Ulaşma Kanunu da KP tarafından itiraz edildiği gibi, Kosova'da Nüfus ve Hane Kayıtları Kanunu, Kamu Tedarik Kanunu ve Posta Hizmetleri Kanunları da itiraz edildi. 16 Ekim tarihli genel kurulu toplantısında Resmi Belgelere Ulaşma Kanunu ile ilgili Özel Panelin önerdiği üç sonuçtan birisi Meclis tarafından kabul edildi. Posta Hizmetleri Kanunu ile ilgili önerenin yasayla öngörülen sonra teslim edilmesi yüzünden Meclis Başkanlığı onu reddetme kararı aldı. Yasayı hazırlayan taraftan (Hükümet) yanıtı aldıktan sonra, Meclis Başkanlığı, Kamu Tedarik Kanunu konusundaki itiraz önergesini de reddetti. Nüfus ve Hane Kayıtları Kanunu ile ilgili sunulan itiraz önergesi henüz görüşülme aşamasında bulunmaktadır.

Başbakan, Ayrımcılığa Karşı Kanunu Tanıtıyor

“Bu Kanun, Avrupa ile uluslararası düzeyde ayrımcılığa karşı belirlenen standard ve yasalara uyumlu olarak, doğrudan doğruya ve bütünlüklü olarak bu görevleri yerine getirdiğinden dolayı, Anayasal Çerçeve ile Kosova Geçici Özyönetim Enstitülerinin belirlenen görevlerinin yerine getirilmesi anlamına da gelmektedir. (...)

Bu Kanun, doğrudan doğruya Avrupa Birliği Konseyi'nin 2000/43 sayılı Yönergesine dayanarak, ırk ve etnik ayrımı yapılmaksızın tüm kişilere eşit olanaklar sağlamaktadır. Böylelikle, ırk ve etnik esaslar üzere ayrımcılığın önlenmesi ile sınırlı kalınmayarak, cinsiyet, yaş, fikir ya da politik inanç, ulusal mensubiyet, din, fiziksel yada mental özür olma durumları v.b. gibi esaslar ve Kosova ihtiyaçları ve özellikleri nazare alınarak bu yasa hazırlanmıştır. (...)

Düşünceme göre bu Kanun siyasi bir öneme de sahiptir. Çünkü Ayrımcılığa Karşı Yasayı getirmekle, Kosova, Balkanlar'da ve Avrupa'da bu alanda yasal düzenlemeyi getiren ilk yer olmaktadır. Ayrımcılığa Karşı Kanunun kabulü, Kosova'nın kendi yasalarını Avrupa yasal düzenlemeleri ile uyumlaştırmaya kararlı olduğunun da göstergesidir.”

Kosova Başbakanı Dr. Bajram Rexhepi'nin, 30 Ekim 2003 tarihinde Meclis genel kurulu toplantısında yapmış olduğu konuşmasından alınmıştır.

'Ayrımcılığa Karşı Kanun' Mecliste görüşülüyor

Mecliste görüşülme aşamasında olan Ayrımcılığa Karşı Kanun Tasarısı, içerdigi potansiyeli ile ayrımcılığa karşı yasal düzenlemeleri açısından Balkanlarda, belki de Avrupada ön sıralarda yer alacaktır. Ayrımcılığın her şekline karşı gelebilen yasal enstrümanları temin eden Ayrımcılığa Karşı Kanun Tasarısı, cinsiyetler arasında eşitliği sağlayan ve diğer benzer yasalarda görülen boşlukları tamamlamaktadır.

Hubert Vaneckoster, Başbakanlık, İyi Yönetim Danışma Ofisi

Bir yıldan daha uzun bir süre önce, AGİT aracılığıyla temin edilen ve hükümete teslim edilen birkaç yasa, Ayrımcılığa Karşı Kanun Tasarısı'nın hazırlanmasında model olarak kullanılmıştı. Başbakanlık Dairesi çerçevesinde kurulan çalışma grubunun başına Arberesha Shala, Yasama Dairesi görevlisi getirildi. Bu çalışma grubu model olarak verilen yasaları kullanarak Kosovalı uzmanlarla ve sivil toplum temsilcileri ve Uluslararası Topluluk temsilcileri ile beraber çalışarak bu yasa tasarisını hazırladı. Bu süreçte, Anayasal Çerçevenin 5.7. Maddesinde öngörüldüğü gibi Kosova'nın özel ihtiyaçları ve Avrupa Birliğinde yasal düzenlemeler ve diğer uluslar arası standartlar da göz önünde bulundurulmuştur. Avrupa Komiseri Chris Patten de 11 Ekim tarihinde Kosova Parlamentosu üyelerine hitab ederken, Ayrımcılığa Karşı Kanun Tasarısı metnini hazırlayan Hükümetin Avrupa standartlarını gözönünde bulundurması karşısında hayranlığını gizlemedi. Ayrımcılığa Karşı Kanun Tasarısı ile, gerçekten de Avrupa

Başbakan Bajram Rexhepi 30 Ekim tarihinde Meclis'te Ayrımcılığa Karşı Kanunu tanıttı (önceki sayfada yer alan konuşmasından alıntılara bakınız).

Birliğin yasal düzenlemelerinin uygulanması hedeflenmektedir. Özellikle de AB Konseyi'nin 2000/43/EC Direktifi (Cinsler Arasında Eşitlik Direktifi), AB Konseyi'nin 2000/78/EC Direktifi (iş ve işe girmekte eşit koşulların sağlanması için genel çerçeveyi oluşturmaktadır) ve Politik ile Sivil Haklar Uluslararası Anlaşması (PSHUA) 26. maddesi ki bu hüküm Anayasal Çerçevenin 3.3. maddesi gere-

ğince Kosova'da yürürlükte olan yasaların bir bölümünü oluşturmaktadır. PSHUA'nın 26 maddesine dayanarak, Ayrımcılığa Karşı Kanun, yasa ile esirgenmesi öngörülen tüm hakların korunması ve her tür ayrımcılık olasılıklarının önlenmesi imkanları sağlanmaktadır. Bu, aynı zamanda, çocuklar, yaşlılar, kadınlar, mental ve fizik yetenekleri sınırlı olan kimseler, ulusal azınlık temsilcileri ve hasas

olan tüm diğer grupların ayrımcılıktan korunmalarını da kapsamaktadır.

Demek ki, Ayrımcılığa Karşı Kanun'un sadece etnik toplulukların temsilcilerini esirgeniyor, hasas olan tüm grupları da koruma altına alıyor. Bunun yanı sıra, diğer yasaların bu kanun tasarsından daha geniş kapsamlı bir koruma öngörmeleri durumunda, orada yer alan ilkelerin korunup ilave edilmelerini de öngörmektedir. Dahası, bu yasa tasarsı, ayrımcılığa uğrayan tarafa daha elverişli olan yasanın mahkeme tarafından kullanılma olasılığını da öngörmektedir. Ayrımcılığa Karşı Kanun, böyle bir vaka meydana geldikten sonra tüm ayrımcılık şekillerine karşı yasal önlemler öngördüğü için, böyle bir ayrımcılığın daha başta önlenmesine olanak sağlayan birkaç yasanın daha çıkarılması gerekir. Örneğin, cinsiyet esasınca ayrımları önleyecek Cinsiyet Eşitliğine ait Kanun, veya yetenekleri sınırlı olan kimselerin esirgenmesini önleyecek herhangi bir yasa.

Ayrımcılığa Karşı Kanun, Cinsiyet Eşitliğine ait Kanun

veya diğer hasas grupların esirgenmesini sağlayan kanunlar, ayrımcılık yapıldığı durumlarda bir birilerini tamamlamakta veya ayrımcılığın önlenmesi yönünde önlemler almaktadır.

Başbakanlık, 17 Eylül tarihinde, Ayrımcılığa Karşı Kanunu kabul etti. 26 Eylül tarihinde Parlamento Sekreterliğine takdim edilen bu kanun, 30 Eylül tarihinde ilk ve esas görüşme için Parlamento gündemine alındı. Başbakanın gerçekten de etkili bir konuşması ve ön açıklamasından sonra hararetli bir tartışma yaşandı. Parlamentodaki Kosovalı Arnavut milletvekilleri ulusal esasa dayalı ayrımcılık için Meclisteki Sırp milletvekillerini suçlarken, Sırp milletvekilleri de aynı şekilde onlara karşılık verdikten sonra "Povratak" Koalisyon üyeleri hariç tüm politik gruplar Ayrımcılığa Karşı Kanun'un kabul edilmesi yönünde oy kullandılar. Milletvekili İvanoviç'e göre, bu yasa metni bu kadar zayıf bir dil ile yazılmamış olsaydı "Povratak" Koalisyonu onu esasta kabul edecekti. Henüz tasdiklanmamış olmamasına rağmen

Kosova Meclisi ve Politik Karar Alma

Prof. Dr. Svetomir Samardzic, Geri Dönüş Koalisyonu

"Povratak" Koalisyonu Parti Grubu Başkanı Dragiša Krstović'in ileri sürdüğü bazı tedbirliklerden hareket ederek, galiba "Povratak" Koalisyonu'na verilen Ayrımcılığa Karşı Kanun verziyonunun zayıf bir dille çevrilmiş olan nüshası verilmiştir.

Konuyla ilgili tartışmalar sürerken, kanun tasarısında bazı somut etkinlikler, daha doğrusu eşit imkanları sağlayan bir merkezin oluşması konusunda esas anlaşmazlık sürüyordu. Diğer yandan işçi ve işverenler arasında sosyal diyalogu öngören ilkeler de tartışma konusu oldu. Öte yandan, tüm bu kural ve düzenlemeler Avrupa Konseyi'nin 2000/43/EC Direktifi'nden doğrudan doğruya aktarılmıştır. Görülen bu ziddiyetlerin, Ayrımcılığa Karşı Kanun'un Meclisten geçmesini önlemeyeceğine inanmaktayız. Bu yasanın onaylanması ile, Kosova, Balkanlarda ve hatta Avrupada ayrımcılığa karşı yasal düzenlemeleri olan yerlerin başını çekmiş olacaktır. Bu şekilde Kosova ayrımcılığa karşı bu denli kapsamlı bir yasaya sahip olan ilk yer olacaktır. Bu olgu ise Kosova'nın Avrupa entegrasyonlarına katılması yönünde önemli bir adımı oluşturmaktadır (Avrupa ile ayak uydurabilmek açısından).

Kosova Meclisi'nde son aylar içinde bir sürü partiler arası çatışmalar cereyan etmişti. Bu çatışmaların temel nedeni, savaş sonrası havanın kısa bir süre içerisinde ortadan kaldırılmıyacağından olduğu gibi, geçenlerde Viyana'da başlayan diyalog sürecinden yaratılan havadan da ileri gelmektedir. Politik partilerin diyalog ile ilgili taahhütleri tutumlar ve parti disiplini Meclis'teki Parlamento üyelerinin zaten sınırlı olan ifadelerini önlemektedir. Bunun sonucu olarak demokratikleşme süreci yavaş akmaktadır. Demokrasinin gerçekleştirilmesinin kolay olmadığını ve onun dış ülkelerden ihraç edilemeyeceğinin bilinmesi çok önemlidir.

Demokrasiye ulaşmak, ve tüm demokratik araçlar ile onun için savaşmak gerekir. Kosova için önemli olan bu siyasi anda Meclis'te temsil edilen politik partilere sorumluluk düşmektedir. Aynı zamanda Kosova'da geçici bir idare rolü gibi ağır bir rolü üstlenen uluslararası topluluğa da sorumluluk düşmektedir. Uluslararası topluluk sa-

dece gözlemci rolünde değil, barışma-uzlaşma sürecinin gelişmesinde de önemli bir faktör olmalıdır.

Şu günlerde Kosova parlamento üyelerinin yaşamadıkları politik partilere sorumluluk düşmektedir. Aynı zamanda Kosova'da geçici bir idare rolü gibi ağır bir rolü üstlenen uluslararası topluluğa da sorumluluk düşmektedir. Uluslararası topluluk sa-

Kanundaki değişimlere ait sunduğum önerge büyük bir çoğunlukla kabul edildi. Bu olgu kalbimde kanışık hisselerle neden oldu: Bir yandan Meclis çoğunluğunu, yukarıda adı geçen değişimlerin kabul edilmesinin Kosova vatandaşları çıkarından olacağı doğrultusunda ikna ettiğim için mutluydum. Diğer yandan, sadece karşı siyasi grup tarafından öneril-

dikleri yüzünden faydalı değişimlerin reddedilmesi, uyuşukluk ve depresyon hissi yaratmaktaydı. Yurttaşların günlük yaşamları alanında söz iken her iki tarafın daha da toleranslı davranmaları ve daha fazla politik anlayış göstermelerine ihtiyacımız vardır. Sözü edilen değişikliklerin kabulü yurttaşların yaşamları için çok önemli olan kararları getiren insanlar arasında daha toleranslı bir işbirliğin başlatılması doğrultusunda bir adımı daha oluşturmaktadır.

Siyasi karar, argümanlar gücü esaslı üzere kurulmalıdır, hükümler ise bu argümanların işitilmesi ve incelenmesi için hazırlanmalı ve bizim çıkarlarımız öyle isterse onları kabul edip ya da reddetmemiz içindir. Kendine kapanma, hoşgörüsüzlük ve bireysel ile ulusal esasça hakaretler hiç kimseye iyi bir şey getirmez. Siyasi rakiplerin onuru ve şerefi ayaklar altına çiğnenmemelidir. Çünkü böyle bir davranış, kaçınılmaz olarak cümbüş (boomerang) misali geriye tepecektir.

Kosova bütçesinin kararlaştırılması sürecinde kontroller ve dengeler

Kosova Hükümeti, gelecek yıla ait Kosova Konsolide Bütçesini, "KKB 2004", tamamlama safhasında bulunmaktadır. Meclis bütçeyi görüşmeyi beklerken, bütçenin tasarlanmasına ilişkin bileşik süreç sona ermek üzeredir. Genel bakış.

Stephen Leeds, Maliye ve Ekonomi Bakanlığı Bütçe Danışmanı

Yegane bir şekilde idareyi gerçekleştirmekte olan Kosova hükümetinin Kosova bütçesinin belirlenmesinde biricik bir sürece sahip olması şaşırtıcı bir şey değildir. Anayasal Çerçeve, Kamu Finansların İşletme Kanunu (diğer sözlerle: Kosova Bütçe Kanunu) ve yıllık bütçeye ilişkin kurallar gereğince, bütçenin getirilme süreçlerinde, GSÖT, Geçici Özyönetim Enstitüleri ve Kosova Meclisine belli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Diğer yandan, bütçenin belirlenmesi sürecinde uluslararası örgütler ve donatörlerin de etkili rolleri vardır.

Kosova bütçesi gelirlere uygulanan vergilerden, takaslardan, administratif ödeneklerden (özellikle mahali düzeyde) ve donatörlerden sağlanan girdilerden oluşmaktadır. Donatörler tarafından temin edilen araçlar bazı durumlarda özel amaçlar için verilebileceği gibi, „yönlendirilmemiş“ olarak temin edilen araçlar ise bütçeye aktarılmaktadır.

Kosova'da bütçe araçlarının kullanılması süreci Ekonomi ve Finanslı Bakanlığı (EFB) tarafından yürütülmektedir. Bakanlık nezdinde Kosovalı

yerli personelin bulunması yanı sıra uluslararası danışmanlar da çalışmaktadır. Bütçenin kullanılması sürecinde kilit rol oynayan birimler ve onların rolleri şöyle sıralanabilir: Bakanın Ofisi, GSÖT, Ekonomik Finanslı Konsey, diğer bakanlıklar ve Meclis ve belediyelerle politik düzeyde işbirliği yaparak, politikaların ve önceliklerin belirlenme sürecini yönetir. Kosova bütçesinin günlük işlemlerini gören ve belirleyen Bütçe Merkez Departmanı, gerçekleştirme safhasında EFB, diğer bakanlıklar ve Meclis ile işbirliğini sürdürmektedir. Bütçe Belediye Departmanı, kendi günlük işleri sırasında Kosova bütçesinden belediyelere ait bölümleri belirlerken, uygulama safhasında belediyelerle işbirliği sürdürmektedir. Kosova bütçesinin gerçekleştirilmesi enformasyonlarını „Freebalance“ yöntemiyle denetleyen Hazine Departmanı, Bütçe Merkez Departmanı ve Bütçe Belediye Departmanı'na gerekli olan veri ve bilgileri sağlar. Makro Ekonomik Departmanı, Kosova bütçesinin formüle edilmesi, takdimi ve

gerçekleşmesi için gerekli olan girdi bilançolarını ve onları izleyen verileri hazırlamaktadır. Donatörlerin Koordinasyon Departmanı, bağış veren örgütlerle (donatörlerle) yapılan anlaşma süreçlerini desteklemesi yanı sıra, bu araçların Kosova bütçesine aktarılmasını yapmakta ve bu fonların nereye kullandıklarını izlemektedir. Genellikle olarak, EFB, uluslararası modeli ve daha yakında belirlenen takvimi şu farklarla izlemektedir. Genel olarak bakıldığında, Kosova bütçesi hakkında son karar alma yetkisi GSÖT'e tanınmaktadır. Bütçe konusunda EFB ve EFK tarafından sunulan önerilerini GSÖT kabul edebilir. Ancak, GSÖT bu önerileri reddedip bütçe konusunda kendi başına karar alabilir. Bunun bir sonucu olarak belli etkinlikler için araçların ayrılmasında önceliklerin kime verileceğine dair karar alma sürecinde hükümet ile çikabilecek görüş ayrılıkları yüzünden tansiyonların çıkması beklenebilir.

Tranzisyon (dönüşüm) safhasından geçen diğer ülkelerde olduğu gibi, bizde de toplumsal kesime ait şir-

ketlerin rolü ve statüleri (örneğin, bizdeki KEK ve diğer örgütler) henüz aydınlığa kavuşmamıştır. Öte yandan bu şirketler merkez bütçeden fon taleplerinde bulunmaktadır fakat aynı zamanda hükümetin diğer „geleneksel“ ajanslarına uygulanan biçimde, bütçe araçlarını nasıl harcadıkları yönünde denetim altında bulunmaktan çekinmektedirler.

Kosova'da bütçenin uygulanması henüz başlangıç safhasında olduğu için ve Kamu Finansların İşletme Kanunu 2003 yılının Mayıs ayında henüz kabul edildiği için, bütçenin uygulanması henüz gelişme safhasında bulunmaktadır. Daha başka sözlerle, sorumlulukların çoğu ve özel etkinliklerin sürdürülmesi tarihinin bilinmesine rağmen, bütçenin uygulanması süreci uluslararası deneyimlerle henüz tamamen bir uyum içinde değildir. Her şeyden önce de, karar verme sürecine kabark bir sayıda örgüt ve bireylerin katılmadan kaynaklanan bileşik durum yüzünden, Kanun ile belirlenen zaman süreleri ve bütçenin zamanında belirlenmesi sürelerine kimi za-

man saygı gösterilemiyor. Bunun bir sonucu olarak bütçenin 31 Aralık tarihinden önce onaylanabilmesi için, yılın ikinci yarısında bir sürü kararların alınması gerekmektedir.

İki faktör yüzünden Kosova'nın bütçesinde artış görülmektedir. Harcama yapan acenteler ve onların menajerleri ile diğer personel bu işte yeni oldukları için ve bütçenin kullanılması işini yapan ajansların hükümetin idare işlerinde yeterli görgüleri olmadığı için, üstlendikleri tüm işleri tamamen olarak yerine getirecek durumda değildir. Bazı durumlarda ise bütçe araçlarının kullanılmasını üstelenen ajanslar öngörülen harcamaları çok yüksek bulmaktalar. Bütçe araçlarının kullanıcılarının tek tek harcayacağı araç tutan ve hükümetin günlük işleri yapılmasında kullandığı mal ve hizmetlerin „standart harcamalarının“ hükümet tarafından belirlenmemiş olmasından böyle bir durum ileri gelmektedir.

Bütçe araçlarını kullanan ajansların operasyonel etkinliği alanlarında gerekli düzeye ulaşmalarına kadar

ilerideki birkaç yıl içerisinde de bütçe araçlarında artışlar kaydedilebilir. Bütçenin kullanılmayan bu araçları kapital projeler, acil durumlar ve tekrarlanmaları beklenmeyen diğer örneklerde kullanılabilir. Her şeye rağmen bu araçların tutumlu bir şekilde kullanılması gerekir çünkü sağlam bütçe süreci uygun olan paranın sadece her yıl kullanılması tasarrufuna dayalıdır.

Makro ekonomik projeksiyonlara göre ve vergilerin toplanmasına ilişkin yürürlükteki kanunlardan hareket ederek ve bu arada donatörlerden temin edilen araçlar fonlar oluşacaktır. Diğer yandan Kosova'nı tüm parasal kaynakları maksimum noktasına yaklaşmaktadır. Daha başka sözlerle Kosova bütçesinin sürrekli olarak artış kaydetmesi beklenemez. Sadece ekonominin hızlı adımlarla gelişmesi veya vergi kanunlarında değişikliklerin yapılması durumunda bütçenin artması beklenebilir.

Fakat yeni programların, emeklilik planlarının ve buna benzer etkinliklerin ilave edilmesi hükümetin daha kabank bir bütçeye sahip olmasını gerektirmektedir. Öte yandan Anayasal çerçevede bütçeden artan araçların akumülasyonunu yasağına göre, gelirler ve harcamalar arasında bir denge oluşmasına özen gösterilmelidir.

Bilgilerin paylaşılması: Başarılı ortak yönetim anahtarı

Rainer Willert, Friedrich Naumann Vakfı Yöresel Dairesi Başkanı

Kosova Meclisi'nin üç önemli Komisyonu-Maliye ve Ekonomi Komisyonu, Ticaret ve Endüstri Komisyonu, Bütçe Komisyonu ile Friedrich Naumann Vakfı arasında geleneksel bir işbirliği vardır. Eylül 2002 tarihinde Alman Ekonomi Bakanlığının eski Devlet Sekreteri Sayın Klaus Burger'in Sosyal Pazarlama Ekonomisi hakkında konuştuğu ilk toplantıyı çok iyi hatırlıyoruz. Dolayısıyla Sayın Bünger, ortak yönetim ile ilgili zorluğu Alman tarihinden alınan örneklerle ayrıntılı bir şekilde açıkladı. II Dünya Savaşından sonra Batı Almanya'da hüküm süren müteffikler idaresi çerçevesi içerisinde, Ekonomi Bakanı olarak Sayın Ludwig Erhard'ın sorumlulukları sınırlıydı. Haziran ayının 1948 tarihinde piyasalar ve fiyatlara ait olan kuralları değiştirmesi yüzünden Müteffik Güçleri Başkomutanı General Clay tarafından çok eleştirilmişti.

Almanya'nın o zamanki durumu Kosova'nın bugün sahip olduğu durumla doğrudan doğruya kıyaslanamaz çünkü o zaman Almanya sınırlı bir egemenliğe sahipti. Sayın Bünger'in serimlerinde, savaş sonrası Alma-

nya'sının özelliklerinin Kosovadaki 'Gerçek Güçler'in şimdiki gerçeği ile kıyaslanması amacıyla tartışma örneği olarak kullandığı açıktır. Sayın Clay ve Sayın Erhard örneğinde de belirtildiği gibi, bu gibi durumlarda çalışmaların nasıl yapılmasına ilişkin düşünceler ve fikirler sık sık değişiktir ve kolayca çatışmalara neden olmaktadır.

İlk sırada çatışmalardan kaçınmak ereğiyle çeşitli 'oyuncular' arasında karşılıklı bilgilerin geliştirilmesi zeki bir işidir. Friedrich Naumann Vakfına göre, özellikle Geçici Özyönetim Enstitüleri(GÖE) ve onun uluslararası meslektaşları arasında olduğu gibi Hükümet ve Meclis arasında bilgi alışverişinin yapılması için hala büyük ihtiyaç duyulmaktadır.

Kosova'nın oldukça bileşik olan ortak yönetim yapıları yerel ve uluslar arası güçler arasında karşılıklı bilgilerin verilmesi ve bilgi alışverişinin yapılmasını daha da önemli kılmaktadır. Görgü teatisi gereksinimi diğer bir olgu ile birleştirilmiştir, bu ise yetkilerin UNMIK'ten GÖE'ne aktarımı süreci yüzünden yeni belirsizliklere yol açmaktadır.

Herşeyden önce Kosova'nın transformasyonu süreci başlangıcında var olan sınırlı olarak nasıl yapmayı bilmeye ilişkin strüktürel komplikasyonlar ve değişimler unutulmamalıdır. Nasıl yapmayı bilmek "yapmakla", eğitim ve danışmalarla olduğu gibi, GÖE çerçevesi içerisinde çok sınırlı olan malzemelerin ve teknik hazırlığın-cihazların parçalıklık olarak telafi edilmesiyle yapılmaktadır.

Bu arada Friedrich Naumann Vakfı AGİT yardımıyla dört danışma toplantısı örgütledi. Zaman zaman bu toplantılara Hükümet Bakanları ve/ ya da UNMIK temsilcileri davet edildi. Bir defa yasamanın bazı "müşterileri", Meclis üyeleri tarafından tartışılan işadamları, Kosova iş adamları arasında yeni yasamalı girişimlerin nasıl hükmedildiği gibi konular.

En son oturum 2003 yılı Eylül ayının ortasında düzenlendi. Oturumun hedefi, UNMIK çerçevesinde olan ve ekonomik konular için sorumlu olan enstitünün 'IV Sütün'den güncellenmiş bilgilerin toplamasıydı. IV Sütün Danışmanı Andreas Wittkowski, Kosova ekonomisine ait olan

yeni gelişme stratejisinin incelikli olarak işlenmeye başlanacağını hatırlatması Meclis üyeleri arasında büyük bir yankı yarattı. Oturuma katılan komisyon üyelerinin çoğu bu çeşit stratejik tartışmanın bir parçası olması gerektiğini belirtti.

Onlar gerçekten olmalı mı? Herhalde bununla ilgili ayan bir kural yoktur. Daha doğrusu bu çeşit "açık" strüktürlerin olması ve bazan Kosova'da iki anlamlı kuralların olmaması hatta UNMIK ile GÖE arasında diyalogun olması gerekli olarak gözüküyor. Friedrich Naumann Vakfı bu çeşit çatışmaları-karşı karşıya gelmeleri de sunup kolaylaştırmaktadır. Biz, her yerde geçiş simgeleyen bitmiş-kusurlu strüktürlerin giderilmesi amacıyla bu kolaylığın önemli bir enstrüman olduğuna inanıyoruz.

Kosova meclisi yasal dairesi çalışmalarının değerlendirilmesi

Kosova Meclisi Yasal Dairesi Müdürü Sayın Daut Beqiri, dairenin çalışmalarına değindi. Çalışmaların başarılı olmasına rağmen , Kosova Meclisine hizmetlerin en iyisinin sunulması amacıyla hala yapılması gereken işlerin olduğunu belirtti.

Konuşmayı gerçekleştirenler: Edi Efendia (UDE), Dardan Velija (AGIT)

S. Kuruluşundan iki yıl sonra dairenizin çalışmalarını nasıl değerlendirdiğinizi söylersünüz?

C. Hukuk ve Yasal Prosedürel Dairesi, Meclis Üyelerine, Meclis Komisyonlarına, Parlamento Gruplarına ve Meclis Başkanlığına yasal ve prosedürel desteği sunmakla görevlidir.

Personelin kendi işlerine karşı yaklaşımını memnun edicidir, ama yaratıcılığın daha üst bir düzeyde gelişmesi için alan hala mevcuttur. Şu anda ister Daire, ister de Komisyon Bölümünde yapılacak çok iş vardır. Çalışma haftası süresince personelimiz üç ya da dört Meclis Komisyonu ve altı ila sekiz komisyon toplantılarına hizmet sunmaktadır. Meclis ve onun Başkanlığına teslim edilmesi gereken her toplantı için öneriler ile birlikte toplantı tutanağı ve raporların derlenmesi gibi belirli işlerin yapılması gerekmektedir. Bu dairenin çalışma kalitesinin artırılması için daha fazla yasal danış-

manlara ihtiyacı vardır.

S. GÖE ile UNMIK Yasal Departmanı arasındaki işbirliği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

C. GÖE ile UNMIK Yasal Dairesi arasındaki işbirliğine girmeden önce, düşünceme göre bu işbirliğin kanun tasarılarının tasarlanması ve işlenmesine değin Administratif Yönerge'nin içerdiği ölçütler, terimler ve prosedürlere dayalı olmalıdır. Yönergeye göre yasal daireler, sorumluluklar ve yetkilere ilişkin olan çok sayıdaki yasal konular için belli zamanlarda bildiri ve açıklamaları sunmaya zorunludur.

Meclisin Yasal Dairesi ile UNMIK arasındaki işbirliği memnun edicidir. Bu, özellikle yasal ve prosedür, konuları, kurallar ve prosedürlerde olduğu gibi Meclis komisyonlarında kanun tasarılarının yeniden görüşülmesinde gözlemlenmektedir. Düşünceme göre UNMIK Yasal Dairesi parlamento yasaların okunup ele alınmasından zi-

yade yasa tasarılarının hazırlanma safhasında daha fazla yardım sunabilir.

S. Personel eğitiminin öncelikleri nelerdir?

C. Benim sürekli gayem personel çalışmalarının geliştirilmesidir. Eğitim, çalışmaların tüm safhalarında Daire çalışmalarından tutun Meclis komisyonları ve genel kurul toplantılarına kadar personelin prosedür kurallarını kullanabilmeleri yolunda hazırlanmasından ibaret olmalıdır. Eğitim, Meclis Prosedürler Kuralları hükümleriyle uyumlu ol-

malıdır. Fakat düzenlenen eğitim Kosova parlamento sistemi ile benzer bir şekilde düzenlenmesinin çok yararlı olacağı için bu seçenekte ısrar etmemiz gerekir. Düşünceme göre UNMIK Yasal Dairesi parlamento yasaların okunup ele alınmasından ziyade yasa tasarılarının hazırlanma safhasında daha fazla yardım sunabilir.

S. Cinsiyetler arasında eşitliği sağlayan yasa tasarılarının çıkarılmasına ilişkin Meclis kurulları tarafından girişimin yapılmasını nasıl değerlendirirsiniz?

C. Anayasal Çerçeve ve çalışma yönetmenliği ile onların yasa önergesi hazırlayıp Meclise sunma hakları vardır. Meclis komisyonları girişimiyle hazırlanan cinsiyetlerin eşitliğine ait bu yasa tasarıları esasta kabul edilmiş bulunmaktadır ve yakınlarında onun Mecliste görüşülüp onaylanması beklenmektedir. Bu hakkı diğer komisyonlar da kullanmaya başladılar. Böyle girişimler her

zaman desteklenmelidir. Diğer yandan ticaret ve sanayi komisyonu da aynı şeyi yaparak Enerji Kanun Tasarısını hazırladılar. Bu tür pratiklerin devam etmesi gerekir. Komisyonlarda çalışan memurların da yerli ve yabancı uzmanların katılımıyla eğitime devam edilmelidir.

S. Yasal Daire olarak UNMIK yetkilileriyle irtibatlarınızı kolaylaştırmak ereğiyle ofisinize tercüman (İngilizce -Sırpça- Arnavutça) almayı planlıyorsunuz musunuz?

C. Sadece UNMIK-le değil, diğerleri ile de sözlü ve yazılı iletişimin her üç dilde sağlanması çok önemlidir. Avrupa İmar Ajansı'nın (AİA) yasama alanında Meclise desteği 15 Eylül 2003 tarihinden itibaren başlamış bulunmaktadır. Bu proje ile iki tercümanın (Arnavutça, Sırpça, İngilizce) işe alınması öngörülmüştür.

S. İlerde çıkması planlanan "Parlamento Terminleri ve İfadeleri" adlı

el kitabının geçenlerde oluşturulan yönetim kurulu üyesi seçildiniz. Bu çalışmaya Siz ve Yasama Dairesi ne tür yardımlarda bulunacaktır?

C. AĞİT Demokratizasyon Departmanı desteğiyle hukuk ve parlamento teriminleri projesinin gerçekteşmesi en nihayet başladı. Ben yönetim kurulu üyesiyim. Fakat hukuk ve parlamento terimlerini yakından tanıyan bir uzman olarak da ben kendi katkılarımı sunacağım, öyle ki gerçekten de yüksek düzeyde bir el kitabına kavuşacağız.

S. FNSt (Fridrich Naumann Vakfı) ile düzenlediğiniz toplantıda, yasama alanında işlerin yoğunlaşması yüzünden Dairenizde çalışan personelin işlerinin giderek yoğunlaştığını ileri sürdünüz. Kendi personelinizin komisyonlarda çalışmalarını nasıl planlıyorsunuz? Kadro eksikliğiniz var mı? Bu sorularla ilgili görüşleriniz nelerdir?

C. Meclis çerçevesinde yasama işlerinin yoğunlaştığı bir gerçektir. Aşağı yukarı her hafta içerisinde düzenlenen Meclis genel kurulu toplantılarında yasalar görüşülüp kabul ediliyor. Tartışmaların bu tempoyla düzenlenmesi, komisyon

çalışmaları sırasında yasama dairelerinde çalışan personelin azami bir şekilde çaba harcamasını gerektirmektedir. Meclisin şu an 19 komisyonu var. Onlara idariyatif – profesyonel destek sunacak sadece beş ekibimiz mevcuttur. Yakınlarda komisyonlarda çalışacak resmi görevlilerin oluşturulması beklenmektedir.

S. Beđri Bey, size göre MDİ (Meclisi Destek İnişiyatifi) günlük çalışmalarda karışlaştığınız sorunları aşmanızda size nasıl yardımcıda bulunabilir?

C. MDİ'nin sunduğu destek yadsınamaz ve büyüktür. Bu yardım ilk sırada değişik alanlardaki güncel konularla ilgili enformasyonların sunulması ve meclis etkinliklerin değer şekilde desteklenmesinden ibarettir. Düşünceme göre, ilerideki dönemde bu tür yardımlara daha fazla ihtiyacımız olacaktır. Bu, özellikle de yönetmenliklerin hazırlanması projelerinin gerçekteşmesinde çok önemlidir. Deđer yandan, bizim özel gereksinimlerimizden hareket ederek değer eğitim projeleri de bizim işimize gelmektedir. Bundan hareket ederek, yönetmenliğin uygulanmasına yardımcı olacak her proje sıcak karşılacaktır.

Meclis'in son genel oturumlarından fotoğraflar.

Meclis'e Destek Etkinlikleri

Friedrich Naumann Stiftung (FNSt) Komisyonların Avusturya ziyaretini örgütüyor

Parlamento üyelerine sunmuş olduğu danışma desteği yanı sıra, Friedrich Naumann Stiftung, Bütçe Komisyonu, Ticaret ve Endüstri Komisyonu ve Maliye ve Ekonomi Komisyonu başkanları ve başkan yardımcılar için Avusturya'ya çalışma ziyareti örgütüyor. 9-13 Kasım tarihleri arasında düzenlenecek olan bu ziyaretin amacı, parlamento üyelerinin, Avusturya parlamento iş arkadaşlarıyla görgü teatisinde bulunmalarına ilişkin olanağın sağlanmasıdır. Ekonomik enstitüleri ve potansiyel yatırımcılar ile de irtibatların kurulması planlanmıştır.

FNSt temsilcisi Sayın Michael Georg Link, Meclis'in hukuk personeline ait eğitim düzenledi

30 Eylül tarihinde, Alman Friedrich Naumann Vakfı danışmanı Micheal Link, Kosova Meclisi hukuk personeli için bir eğitim düzenledi. AGİT Merkezi Yönetim Destek Ekibi işbirliğiyle, kanun tasarılarına değişmelerin ilave edilmesine değin pratik yollar konusunda Meclisin hukuk departmanı ile çalışmaların geliştirilmesi ile ilgili yöntemler görüldü. Alman meslekdaşları tarafından verilen bu öğütler yanı sıra, Kosova ekibi Avrupa yasama sürecine de büyük ilgi gösterdi. Kosova kanunlarının AB'nin "Aquis Communautaire" ile uyumlaştırılması amacıyla, FNSt, hukuk personeli için daha incelikli danışmalar sunmayı planlamaktadır.

Basın ve Kamu Haberleşme Bölümü, Slovenya Meclisi'ni ziyaret etti

AGİT Merkezi İdare Desteği ve Medya Ekipleri tarafından Kosova Meclisi Basın ve Aleni Tanıtma Bölümü üyelerine Slovenya ziyareti örgütlendi. Proje, Kosova temsilcilerini Slovenya Meclisi meslekdaşlarıyla bir araya getirerek Sloven Ulusal Meclisi Kamu Haberleşme Birimi Başkan Yardımcısı, Sloven Meclis Bülteni "Porocvalec" (Informer) editörü ve Slovenya Hükümeti Kamu Haberleşme Bölümü başkanını bir araya getirdi. Kosova delegasyonu, Slovenya Meclisi Basın ve Kamu Haberleşme Departmanı'nın kamuoyu ile sürdürdüğü karşılıklı ilişkilerini yakından tanımaktadır. Meclisin benimsediği yönelimden hareket ederek geniş kamuoyunun hükümet ajansları tarafından haberdar edilmesinde başvuru araçları ve bunu gerçekleştirmek için tanıtma dergileri, internet (Meclis websitesi) ve bölgesel şebeke, dış ülkelerde Slovenya'nın tanıtımı işlevinde fonksiyon etmesi bunların arasında yer almaktadır.

Medya Projesi: 29 Eylül – 3 Ekim tarihleri arasında Kosova Meclisi etkinliklerini izleyen muhabirler ve TV dizi yapımcılarına ait eğitim düzenlendi

AGİT Merkezi İdare Desteği ve Medya Ekipleri himayesi altında düzenlenen medya programının ilk safhası parlamento gazetecilerinin siyasi rapor sunmaları ile ilgili eğitimlerinden ibaretti. Bu projenin sonucu olarak ayda bir sunulacak 30 dakikalık televizyon program dizilerinin hazırlanması ortaya çıktı (Ekim, Kasım, Aralık). Projenin ilk bölümünde kaydedilen başarılar, 2004 yılında da bu tür programlara devam edilecektir.

Proje, siyasi rapor sunmakta Kosova gazetecilerinde araştırmacı becerilerini ilerletmek, kamuoyunu bilgilendirmekle birlikte siyasi diyalogu ve gelişmeleri doğru bir şekilde ifade eden TV dizilerinin nasıl yapılması gerektiğiyle ilgili bilgilerin artırılmasını hedeflemektedir. Kosova'da eğitimi düzenleyen Sloven uzmanların önerilerine dayanarak, bu projenin ikinci bölümünü baş sorumlu yazarın rehberliğinde dört gazetecinin Slovenya'ya ziyareti oluşturacaktır. Slovenya meslekdaşlarının Kosovalı gazetecilere sunmuş olduğu yoğun eğitimden sonra Slovenya uzmanı bu eğitimin son bölümünü sunmak için Aralık ayında Kosova'ya gelecektir.

UDE (NDI) tarafından Ekim ayı boyunca seçmenlerle ilişkilere ait eğitim

Ekim ayı süresince, UDE, Kosova'daki 5 yörede seçmenlerle ilişkiler konusunda yöresel eğitim düzenlemeyi planladı. Eğitim, belediye üyelerine ait olup, Belediye Meclislerinin çalışmaları, bütçe idaresi, yönetim yanlışları v.b. gibi geniş konuları kapsamaktadır. Eğitimin bir bö-

lümü belediye encümen üyelerine, STÖ ve politik parti temsilcileri gibi muhtelif dinleyicilere aitti. Bu eğitimle, seçmenlerle ilişkilerin geliştirilmesi doğrultusunda tüm aktörler arasında daha iyi bir işbirliğin sağlanması hedeflenmekteydi.

Terimler Projesi Yayın Konseyi kurucu toplantısı düzenlendi 31 Ekim 2003 Cuma günü Terimler Projesi Yayın Konseyi kurucu toplantısı düzenlendi. Uygulanacak metodolojinin belirlenmesi yanı sıra Çalışma Yönetmenliği de tartışılarak kabul edildi.

KABE(KODI) Analizleri İnternet'te

Kosova Araştırma ve Belgesel Enstitüsü (KODI) Ekim 2001 tarihinde düzenlenen ilk seçimlerden sonra Meclis çalışmaları hakkında bir rapor hazırladı. Hedef, dört parlamento komisyonu: (i) Ticaret ve Endüstri, (ii) Çalışma ve Sosyal Güvence, (iii) Çevre ve Uzaysal Planlama ve (iv) Eğitim ve Bilim gibi alanlarda dört meclis komisyonu ve bakanlık çalışmalarının incelenmesi esasınca çalışmalar incelenerek şu andaki hükümetin kendi görevlerini nasıl gerçekleştirdiğini inceleyen bir rapor hazırlamaktı. İlgili bakanlıklar ve komisyon başkanları ile olduğu gibi, müellifler, ilgili danışmanlarla, uluslar arası sekreterlerle, AĞİT Meclisi Gözetleme ekibiyle, Meclis Destek İnişiyatifi Koordinatörü (ASI) ile soruşturmalar yaptı. Raporun sonunda, Meclis etkinliğinin artırılması ve Kosova enstitüleri ile uluslararası topluluk arasındaki işbirliği düzeyinin güçlendirilmesi düzeyinin artırılmasını hedefleyen geniş öneriler dizisi KABE tarafından sunulmaktadır. KABE'nin Meclis çalışmalarına değin incelikli raporunu KABE vebitesinde bulabilirsiniz: www.kodi.ipko.net.

Kanun tasarısı girişimleri hakkında kamu toplantılarının düzenlenmesi

Friedrich Ebert Vakfı (FES) ve Ulusal Demokratik Enstitüsü (UDE), Diskriminasyona Karşı Kanun ve Genel Sağlık Kanunu hakkında kamu toplantılarının düzenlenmesi konusunda ilgili komisyonlara yardım etme çabasında bulunmaktalar.

Şu anda UDE "Kamu Toplantıları El Kitabı" üzerindeki son çalışmalarını yapmaktadır. Karşılıklı verilerin sağlanması amacıyla el kitabı tasarısı tüm ASI partnörlerine sunuldu. Belirli konular hakkında yurttaşların katılımını sağlayarak kimi önlem ya da konular hakkında aleni düşüncenin geliştirilmesine yardım ettiğinden dolayı, bu tür aleni toplantılar, Parlamento ve parlamento komisyonlarının demokratik bir şekilde çalışmaları için son derece önemlidir. Devamda yapılacak olan kamu toplantıları, kanun tasarılarının daha kaliteli olmalarını sağlaması yanı sıra, Hükümet çalışmalarının denetlenmesi ve şu anda toplumda belirli alanda karşılaşılan sorunların kontrol edilip gözetlenmesini de sağlayacaktır.

Friedrich Ebert Vakfı (FEV) Çalışma ve Sosyal Güvence Komisyonu'nun Bosna Hersek ziyaretini örgütleyör

FES (FEV) seçkin Kosova Parlamento üyelerinin, 29 Kasım - 3 Aralık 2003 tarihleri arasında Alman Hükümetinin İstikrarlık Paktına katkısı desteğiyle, "Parlamento Üyelerinin Yöresel Program Teatısı " çerçevesinde Bosna Hersek Federal Parlamentosu ziyaretini planlaştırdı. Sistemlerdeki benzerlikler, görgüler ve tarih nedeniyle olduğu gibi her iki durumda işbirliğine değin multietnik işbirliği çerçevesindeki benzerlikler yüzünden de Kosova Parlamento üyelerinin BH'ye gitmeleri tercih edilmiştir. Bu amaca ulaşmak için, FEV, Çalışma ve Sosyal Esirgeme Komisyonu ve Sağlık Komisyonu ile çalışmıştır. Sosyal ve sağlık reformu ve işsizlik gibi sorunların Kosova'nın kalkınmasında etkili oldukları yüzünden, FEV, bu konulara odaklanmayı seçmiş bulunmaktadır. FEV, Kosova Parlamento üyelerinin, özellikle çeşitli etnik gruplar ile çok sayıda konular üzere BH meslekdaşlarının çalışmalarından edinilen görgülerinden - pratik yollardan yararlanmalarını beklemektedir.

Strasbourg'da siyasi okul

Avrupa Konseyi tarafından 21 - 26 Ekim 2003 tarihleri arasında, Stras-bourg'da Kosova ve Bosna Hersek'te siyasi okullara değin seminer düzenlendi. Seminere, Geri Dönüş Koalisyonu (GD) dışında, tüm politik parti üyelerinden oluşan multi-parti delegasyonu ve STÖ temsilcilerinden oluşan eşit sayıda üye katıldı. Bu seminer, Priştine ve Bosna Hersek Politik Okulları tarafından örgütlenen üç seminerden sonuncusunu oluşturmaktadır.

Olay yeri, Avrupa merkezinde, Almanya ve Fransa gibi iki Avrupa gücü sınırı arasında bulunması yüzünden asırlarca süren uzun eziyetlerin sembolü olarak bilinen Strasbourg kentiydi.

Sayın J.P. Clain ve Sayın Doris Pack katılımcılar arasında en büyük bir tesir-izlenim yarattılar: onların her ikisi eski Yugoslavya'daki durumu çok iyi tanıyorlar. Sayın Clain, 1997 yılından 2002 yılına kadar Bosna Hersek'te çalışarak Genel Sekreter Özel Temsilcisi(GSÖT) olarak meslek hayatını tamamladı. Bayan Doris Pack Avrupa Parlamento üyesi olmakla birlikte son 15 yıl içerisinde çok defa Kosova'yı ziyaret etmiştir. Kendisi, "Birbirinizi kucaklamazsınız değil beraberce yaşamazsınız" diye işaret etti.

Parlamento Grubu'nun Diğer Topluluklar üyesi ve 'Yatan' başkan yardımcısı Sayın Dzezair Murati sunumunu, Kosova'yı Sırp-Arnavut ilişkilerine değin siyah ve beyaz prizması içerisinde, Diğer Toplulukları ve onların yeni Kosova toplumuna katılmalarıyla sunacakları pozitif rolünü hiçe sayan uluslararası resmi görevlilerin çoğunluğunun yaklaşımına odaklaştı. Arzulanan durumdan daha çok uzak olduğumuza işaret ederek, çeşitli topluluklar arasındaki durumu düzeltmek için kullanılabilecek olan pozitif örnekler sunuldu.

Amaç Bildirisi

Kosova Meclisi'ni desteklemeyi amaçlayan demokratikleştirme programlarının koordinatörü olan Meclis Destek Girişimi (MDG), Kosova Meclisi'ni, mümkün olan en kısa zamanda, hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı, tüm topluluk ve vatandaşların eşitliğine saygılı, istikrarlı, işlevsel ve üretken bir yasama organı haline gelebilmesi için, beceril geliştirme yoluyla destekleyerek güçlendirmek ve profesyonelleştirmek için caba göstermektedir.

MDG üyeleri, bu amaç doğrultusunda, kaynakları ortak bir hazinede bir araya getirmek için çalışacaklardır. MDG'nin cabaları, demokratik yöntem kurallarının bilgisine dayalı ve bu kurallara saygılı bir demokratik siyasi kültür, saydamlık ve kamuya karşı sorumluluk, bir yasama gündeminin geliştirilmesi ve uygulanması, Yürütme'nin denetimi ve Meclis'in çok-dilliliğine saygı gibi konulara odaklanacaktır.

Aşağıda adları yazılı kuruluşların koordinatörü olarak MDG, konferanslar ve eğitim amaçlı seminerler düzenleyerek, Komiteler ile eğitim programları düzenleyerek, yasama sürecine ilişkin teknik danışmanlık hizmeti sunarak, Başkanlık Divanı, Komite Başkanları ve Meclis üyelerine tavsiyelerde bulunarak, çeşitli ülkeler ve onların meclislerine mesleki ziyaretler düzenleyerek, yasama personeli ve Meclis'in tercüman kadrosu için eğitim programları düzenleyerek altyapı desteği sunmaktadır. Danışman ve müşavirlerin Meclis ve komitelere yönelik çalışmalarını da MDG-koordinasyonunun bir parçasıdır.

MDG'nde rol alan kuruluşlar:

Friedrich Ebert Vakfı (FEV), Friedrich Naumann Vakfı (FNV), Konrad Adenauer Vakfı, Doğu -Batı Parlamento Pratiği Projesi (Danimarka), Avrupa Yeniden Yapılanma Ajansı (EAR), ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) Ulusal Demokrasi Enstitüsü işbirliğiyle (NDI), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile Parlamentolar-arası Birlik (IPU), AGİT Demokratikleştirme Bölümü, Başbakanlık'ın etkin desteğiyle birlikte Meclis Sekreterliği, UNMIK'in IV kolu (AB) Avusturya, Belçika, Almanya, İtalya, Danimarka, İsviçre, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletlerinin Priştine'deki temsilcilikleri.

Bu Bülten'deki fotoğraflar:

AGİT (1, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 24), Lamers (p. 5), UNMIK-DPI (p. 13), Willert (p. 19).

AS
Newsletter

Belgrad caddesi 32, 38000 Priştine
Tel. (+381-38) 500 162, Fax: (+381-38) 500 188
irtibat adresi: franklin.de-vrieze@omik.org
<http://www.osce.org/kosovo>

Bültene katkıda bulunan kişiler tarafından ifade edilen görüşler kişilerin kendilerine aittir ve doğrudan Meclis, AGİT Kosova Misyonu veya MDG partner kuruluşlarının görüşlerini temsil etmez.